Venkov

INFORMAČNÍ PERIODIKUM
PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Číslo 3 - únor 2011

- Agrární komora České republiky
- Vzdělávací aktivity v Pošumaví
- Školy obnovy venkova
- Inovační projekty v potravinářství
- Prezentace Programu rozvoje venkova v Brně

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova:
Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

KALENDÁRIUM

Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova

Mezinárodní konference

Ochrana půdy

Setkání odborníků a zájemců zabývajících se ochranou půdy
Místo konání: Náměšť nad Oslavou, Podhradí 1022
(areál firmy HABITAT)
22. února 2012

Konferenci pořádá ZERA – Zemědělská a ekologická regionální agentura, o. s. ve spolupráci s rakouským partnerem Bioforschung a za účasti lektorů z ministerstev zemědělství a životního prostředí. Do programu jsou zařazena temata ochrana půdy a krajiny, půdní eroze a vodní hospodaření, příspěvek spotřebitelů na ochranu půdy, použití kompostu v ochraně půdy - legislativní část, zahraniční zkušenosti a praktická opatření k zlepšení půdní kvality – zelené hnojení, systémy ekologického zemědělství.
Kontakty a informace: *www.zeraagency.eu*

Mezinárodní veletrh

SALIMA

Přehlídka moderních trendů v potravinářském oboru
Místo konání: Výstaviště Brno
28. února až 2. března 2012

Komplex potravinářských veletrhů SALIMA – MBK –INTECO – VINEX podává dokonalý přehled o zpracovatelském průmyslu v zemích střední Evropy. V rámci veletrhů se prezentují přední výrobci a dodavatelé potravin a technologií pro potravinářské obory, mlynářství, pekařství, cukrářství, vinařství a zařízení pro obchod, hotely a veřejné stravování z celého světa. Zahájení se zúčastní ministr zemědělství a na veletrhu bude rozsáhlá prezentace rezortu zemědělství.
Kontakty a informace: *www.bvv.cz/salima*

37. Den malých obcí

pravidelné setkání starostů venkovských obcí s představiteli státní správy a ministerstev

Praha – úterý 28. února 2012 od 9:00 hodin
Národní dům na Smíchově

Vyškov – čtvrtek 1. března 2012 od 9:00 hodin
Posádkový dům armády

Předběžný program:
- Vyhlášení soutěže Vesnice roku 2012, regionální podpůrné programy (MMR)
- Program rozvoje venkova – aktuality a výhled (MZe)
- Financování územních rozpočtů v roce 2012 (MF)
- Kontrola samostatné působnosti obcí (MV)
- Reforma regionálního školství (MŠMT)

Přihlášky a informace: *www.denmalychobci.cz*

Valná hromada

Národní síť Místních akčních skupin ČR

Místo konání: Rumburk
15. března 2012

Valná hromada se připravuje ve spolupráci s Krajským sdružením MAS Ústeckého kraje. Cílem NS MAS ČR je především podporovat činnost místních akčních skupin, rozvíjet jejich vzájemnou spolupráci a usnadňovat přenos zkušeností.
NS MAS ČR, o.s. je významným partnerem Celostátní sítě pro venkov a sehrává prostřednictvím jednotlivých MAS důležitou roli v rozvoji venkova.
Podrobné informace o přípravě a programu valné hromady sledujte na: *www.nsmascr.cz*

Diskuzní pořad

Přírodní infrastruktura

Územní systémy ekologické stability (Zelený čtvrtek)
Místo konání: Knihovna Domu ochránců přírody,
Pánská 9, Brno
16. února 2012 (čtvrtek) v 17:00 hod.

Cílem diskuse u kulatého stolu je výměna aktuálních informací a tříbení názorů o rozmanitých aspektech tvorby územních systémů ekologické stability (ÚSES) a péče o přírodní infrastrukturu v kulturní krajině.
Téma: Druhová pestrost dřevin v biokoridorech a biocentrech – lze vysazovat druhy z Červeného seznamu? Úvodní slovo Ludmila Bínová.
Kontakt a informace: *olga.krejcirova@veronica.cz*

Národní zemědělské muzeum

Stálá expozice, výstavy, přednáškové cykly

Adresa: Národní zemědělské muzeum
Kostelní 44, Praha 7 – Letná

Národní zemědělské muzeum představuje:
- stálé expozice – například „Venkov v proměnách století"
- aktuální výstavy spojené s odbornými přednáškami:
  - výstava „Kukuřice dar Nového světa"
  - přednáškový cyklus „Historické zahrady"
    9. února 2012 v 17:00 hod.
  - přednáškový cyklus „Výživová doporučení pro veřejnost"
    15. února 2012 v 17:00

Podrobné informace o plánovaných akcích naleznete na adrese: *www.nzm.cz*

OBSAH

Vážené dámy a pánové,

třetí číslo periodika VENKOV zahájilo rok, který bude pro nás všechny poměrně pracovně náročný a plný výzev. Na rok 2012 jsou naplánována významná jednání a aktivity, které budou klíčové pro **nastavení společné zemědělské politiky** v období 2014–2020.

Jedním z hlavních pilířů budoucího hospodářského vývoje na evropském kontinentě bude podpora výzkumu, zavádění inovací a posílení celosvětové konkurenceschopnosti Evropy. Aby byl tento pilíř účinný, je nezbytné zároveň **zajistit trvalé zvyšování vzdělanosti** všech vrstev obyvatelstva.

V novém programovém období 2014–2020 jsou mezi hlavní priority rozvoje venkova zařazeny mimo jiné „Podpora přenosu znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a venkovských oblastech", „Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a životaschopnosti zemědělských hospodářství" a „Podpora pro organizaci potravinového řetězce a řízení rizik v zemědělství". Tyto preferované oblasti ukazují, že v druhé dekádě 21. století bude i v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu kladen zvláštní důraz na **zavádění moderních technologií a výsledků výzkumu do praxe.**

Ministerstvo zemědělství si je vědomo významu transferu nových poznatků vědy a výzkumu do praxe a podporuje růst vzdělanosti obyvatelstva ve venkovském prostoru. Příklady toho, jaké **aktivity z oblasti vědy, výzkumu a vzdělávání** byly podpořeny ze stávajícího Programu rozvoje venkova, si můžete přečíst v příspěvcích tohoto čísla.

Ing. Martin Hlaváček,
náměstek ministra zemědělství
pro zemědělskou a rybářskou politiku EU

2 **Kalendárium**
Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova

3 **Editorial**

4 **Prezentace aktivit Sítě**
pro partnery z odborných škol
Trhačka stonku lnu

5 **Spolupráce s výzkumem**
v ZŠ v Kostelci nad Orlicí
Opatření proti erozi

6-7 **Agrární komora ČR**
Představuje se významný partner Celostátní sítě pro venkov

8 **Aktivity na Strážnicku**
Univerzita třetího věku
v Hořiněvsi na Hradecku

9 **Školy obnovy venkova**
– zdroj poznatků a zkušeností ve venkovském prostoru

10-11 **Vzdělávací aktivity v Pošumaví**
Systém, technická základna a vícezdrojové financování

12 **Co nevíte o zvířatech**
– akce pro děti v Táboře
Modernizace v dojírně

13 **Záchrana technických památek**
– vzdělávací cyklus v pivovaře
Třeboňsko a cestovní ruch

14 **Tradice pod Blaníkem**
– vzdělávání a lidová řemesla
Moravský kras školí podnikatele

15 **Kvalitní masný výrobek**
– inovace a náhrada konzervantů

16 **Inovace v mlékárně**
– nový typ probiotického tvarohu

17 **Spolupráce s vysokou školou**
– modernizace technologie ve výrobě ovocných náplní

18 **Ocenění mladých vědců**
Farmářské trhy – konference

19 **Veletrh cestovního ruchu**
PRV na brněnském výstavišti
Podporuj svého sedláka
– diskuzní seminář o komunitou podporovaném zemědělství

4

6-7

10-11

16

18

Snímek na titulní straně - obec Řepeč

Prezentace aktivit Sítě

partnerům z oblasti odborného školství

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

Ve středu 7. prosince 2011 se konala v prostorách České zemědělské akademie v Humpolci Valná hromada „Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru". Část programu setkání bývá tradičně vyhrazena vystoupení hostů, kteří mají příležitost seznámit účastníky Valné hromady s aktivitami či produkty, které se dotýkají činností či provozu středních odborných škol.

V rámci letošního setkání vystoupila za MZe se svým příspěvkem Ing. Jana Bačkovská z odboru Řídící orgán PRV. Přítomné ředitelky, ředitele odborných škol a další hosty seznámila se strukturou a **principy fungování Celostátní sítě pro venkov** (dále jen „Síť"), s jejími nejdůležitějšími aktivitami a s akcemi jejich partnerů. Střední odborné školy zaměřené na obory zemědělství a další obory zacílené na regionální rozvoj patří mezi důležité partnery Sítě, protože vychovávají budoucí odborníky a aktéry udržitelného rozvoje venkovských oblastí. V rámci vystoupení ukázala Ing. Bačkovská možnosti, jak se mohou partneři Sítě z řad školských organizací zapojit do stávajících činností Sítě. Školy, které jsou partnery Sítě, mohou navrhnout svoji akci k **zařazení do akcí Ročního prováděcího plánu**, který se připravuje na úrovni regionálních/krajských agentur pro zemědělství a venkov. Po projednání akce Koordinačním výborem Sítě je možno poskytnout finanční prostředky na podporu realizace navržené akce.

Jako **příklad v loňském roce podpořených aktivit**, kterých se účastnili pedagogové a studenti odborných škol, uvedla:

- exkurze po zajímavých projektech PRV a úspěšných zemědělských podnicích;
- exkurze po obcích, které se mohou pochlubit příkladnou spoluprací zemědělského subjektu s obcí a získaly ocenění Oranžová stuha ČR v rámci soutěže Vesnice roku. Zemědělci z těchto obcí jsou často úspěšnými žadateli o dotace v rámci Programu rozvoje venkova;
- fotosoutěž „Náš venkov – příklady dobré praxe PRV". Vítězné fotografie byly využity pro zhotovení nástěnného projektového kalendáře (akce krajské agentury z Ústeckého kraje);
- společnou akci agentury pro zemědělství a venkov a střední odborné školy, kdy na setkání v prostorách školy a školního statku se mohli zájemci (především žáci a pedagogové základních škol) podrobně seznámit se všemi prostory a aktivitami navštívené organizace, zúčastnit se různých soutěží zaměřených na zemědělské produkty a potraviny a blíže poznat život hospodářských zvířat. **Základní cíle akce** byly zaměřeny na probuzení zájmu mladé generace o studium zemědělských oborů a představení aktivit a činností Celostátní sítě pro venkov dospělým účastníkům.

Na závěr vystoupení upozornila Ing. Bačkovská na probíhající přípravu Ročních prováděcích plánů na rok 2012 na jednotivých agenturách pro zemědělství a venkov, v rámci kterých mohou školy (partneři Sítě) navrhnout realizaci partnerských akcí.

Trhačka stonku lnu – *vývoj zcela nové technologie*

Statek Vitošov, s.r.o., okres Šumperk, předložil v rámci Programu rozvoje venkova zajímavý projekt je zaměřen na vývoj zařízení, které bude schopno oddělit vlákno a pazdeří stonku lnu olejného. Uvedená technologie na trhu chybí a není dostupná v České republice ani v zahraničí.

Připravovaná technologie umožní vytvořit optimální podmínky pro zpracování a využití stonku lnu, který je nutno před dalším zpracováním předem upravit.

V současné době se v ČR pěstuje len olejný na 3000 hektarech zemědělské půdy. Přitom se využívá jen část rostliny – semena. Stonek o výšce 60 až 80 centimetrů se dále nevyužívá a pěstitelé mají s jeho likvidací problémy z důvodu jeho houževnatosti. Stonek jde velmi špatně zaorat a rozkládá se až 5 let. Navrhovaná úprava stonku spočívá v jeho rozdělení na vlákno a pazdeří. Pazdeří se dá velice dobře využít jako palivo, dokonce svými vlastnostmi převyšuje biomasu, která se běžně používá na výrobu peletek, kterých je, při české produkci lnu, možno vyrobit až 5600 tun.

Při použití této technologie nebude muset pěstitel řešit problém s likvidací stonku, naopak získá za zpracovaný materiál určitou finanční částku. Slisované vlákno je použitelné jako izolace do osobních automobilů a je možno jej využít v papírenství (např. výroba cigaretového papíru). Projekt řeší úpravu stonku na vlákno a pazdeří a umožňuje tak využít jeho hmotu z 95 %.

Cíle projektu a spolupráce s výzkumem

Předkladatel projektu si klade za cíl vypracovat technickou dokumentaci trhačky, na jejím základě vyrobit funkční prototyp a prověřit stroj ve zkušebním provozu, aby bylo možné uvést zařízení do běžné praxe.

Po výběrovém řízení byla ke spolupráci pozvána společnost **Agritec, výzkum, šlechtění a služby, s.r.o.**, která má dlouholeté zkušenosti v oblasti aplikovaného i základního výzkumu pro zemědělství, životní prostředí a potravinářství.

Projekt je zaměřen na vývoj trhačky poháněné motorem. Předpokládá se, že zařízení bude doplněno podavačem a přímo na poli zpracuje stonky do balíků obdobně jako je tomu při zpracování slámy. Tento postup se jeví jako ekonomičtější proti tomu, při kterém se vozí tuny stonku za zařízením. Po ukončení realizace projektu se očekává vytvoření několika funkčních linek na zpracování stonku lnu (trhačka + motor, lis na vlákno a výrobna peletek).

Využívání nové technologie zajistí takové zpracovávání stonku, že bude možné jeho další využití ve zpracovatelském průmyslu i v energetice.

Ekonomická návratnost investice je propočtena na 5 let a vnitřní výnosové procento investice je 20,3 %. Jedná se tedy i o finančně zajímavý projekt, který přispěje ke zvýšení příjmů podniku.

Projekt je připravován především z důvodu **absence podobného zařízení v praxi**. Již nyní o zpracování stonku lnu projevili jeho pěstitelé veliký zájem, protože projekt řeší jejich problém a zároveň jim nabízí další finanční zdroje. V těchto dnech je projekt předmětem posuzování v hodnotitelské komisi Programu rozvoje venkova pro opatření I.1.3.

Příklad spolupráce odborné školy *s výzkumnými pracovišti*

VOŠ, SOŠ a SOU Kostelec nad Orlicí (Zemědělská škola) poskytuje svým studentům vedle široké nabídky studijních oborů také možnost prohloubit své znalosti v rámci spolupráce s Výzkumným ústavem pro chov prasat v Kostelci nad Orlicí a s Výzkumným ústavem rostlinné výroby v Ruzyni. Na obou pracovištích studenti vykonávají individuální praxi. V souvislosti se zavedením vyššího odborného studia škola navázala pravidelné kontakty s pracovníky z vědeckých a výzkumných pracovišť.

Zemědělská **škola je partnerem Celostátní sítě pro venkov** (Síť) od jejího založení. Mnoho partnerů Sítě je přirozenými spolupracovníky školy a to je výhodné pro obě strany. Škola pravidelně poskytuje své prostory pro akce partnerů Sítě a zároveň má možnost využívat poznatky získané na těchto akcích ve výuce studentů.
Jen v letech 2010 a 2011 **proběhlo v prostorách školy 18 jednorázových akcí** ve spolupráci s Agrární komorou, Asociací soukromého zemědělství či plemenářskou společností Chovservis a.s. Některé z nich se konaly v rámci aktivit Sítě, jiné byly financovány přímo z projektů podpořených z dalších os PRV. Nejčastější, a tedy velmi žádané, byly kurzy **Portál Farmáře**. Už tato aktivita ukazuje, že zemědělská škola může být regionálním centrem komunikace mezi zemědělskou veřejností a poskytovateli odborných informací.

Škola a výzkum
Zajímavý příklad spolupráce vědecko-výzkumného pracoviště a zemědělských škol je projekt s pracovním názvem „**Lidské zdroje v agrárním výzkumu.**“ Nositelem projektu je VÚCHS Rapotín, smluvními partnery jsou dvě univerzity a devět středních škol z celé republiky. Jedním z partnerů je i VOŠ, SOŠ a SOU Kostelec nad Orlicí.
Obsahem projektu je jednak vzdělávání pracovníků v aplikovaném zemědělském výzkumu, jednak **systematická práce se zájemci o oblast výzkumu a vývoje z řad žáků a studentů** zemědělských škol formou mimoškolní činnosti. Šestnáct žáků kostelecké školy, členů odborného zájmového kroužku se účastní odborných přenášek a exkurzí do zemědělských podniků se šlechtitelským programem v České republice a v zahraničí. V rámci tohoto projektu se uskutečnilo 16 přednášek, které se zaměřily na různé oblasti vědy a výzkumu. V letech 2009 až 2011 bylo realizováno **sedm mezinárodních exkurzí**. Studenti například navštívili Bioinstitut ekologického zemědělství v Gumpensteinu (Rakousko), výstavy Eurotier v Hannoveru, Klimatoenergy v Bolzanu, mezinárodní potravinářskou výstavu Angula v Kolíně nad Rýnem a v listopadu byl cílem jejich cesty výzkumný ústav v Grubu u Mnichova.
Toto reálné zapojení škol do dobře připraveného a smysluplného projektu dává naději, že **zemědělství bude mít v budoucnu k dispozici motivované a kvalifikované absolventy**.

Revitalizace a opatření proti erozi *v Ústeckém kraji*

Krajská agentura pro zemědělství a venkov Ústeckého kraje v rámci Celostátní sítě pro venkov a ve spolupráci se vzdělávacími a výzkumnými istitucemi provedla na Litoměřicku průzkum s názvem „Analýza proveditelnosti revitalizačních opatření v povodí vodního toku Močidla.“

Již v roce 2010 vznikla v kraji Tematická pracovní skupina (TPS) „Vliv činnosti člověka na krajinu českého venkova s důrazem na vodní režim a zadržování vody v krajině,“ ve které je zastoupena většina významných organizací a odborníků z dané oblasti s cílem pomoci řešit problémy zadržování vody v krajině ústeckého regionu. TPS shromažďuje všechny dostupné informace k této problematice a z její iniciativy bylo zadáno vypracování analýzy konkrétního území, a to mezi obcemi Trnovany, Žitenice a městem Litoměřice, kde se vyskytují ve větší míře problematické jevy – velké sucho, při dešti naopak voda stéká a nevsakuje se.
Analýza by měla mj. definovat **opatření v oblasti ohrožené erozí, vymezit soubory zabývající se hydrometeorologickými a klimatickými vlivy,** zadržováním vody v krajině aj. Výstup bude využitelný pro hospodařící subjekty území, vlastníky půdy, správce toků a bude podkladem pro územní plán obce, pro čerpání dotací týkající se ochrany území vzhledem k lokalizaci daného území v CHKO.
V závislosti na výsledcích průzkumu budou navržena opatření s cílem stabilizovat průtok při mimořádných hydrologických situacích, dále podpořit přirozenou retenční schopnost v období minimálních srážek a naopak zvýšit protipovodňovou ochranu v povodí toku Močidla. Průzkum se zaměří také na erozní ohrožení zemědělské půdy a výsledky by měly obsahovat návrhy na:
- vybudování staveb, terénních a vegetačních úprav (retenční nádrže, příkopy, přehrážky, suché nádrže, poldry, úpravy toků a vegetace)
- založení či obnovu územních systémů ekologické stability a krajinné zeleně s protierozní funkcí
- stavby pro ochranu živočichů.

Materiál bude koncipován jako technicko-ekonomický dokument, který umožní podklady využít k přípravě žádostí o dotace na realizaci opatření v rámci podpůrných dotačních programů včetně fondů EU.
Jako navazující aktivita se v roce 2012 chystá projekt **„Zpracování konceptu přírodě prospěšných opatření v obhospodařované krajině za účelem zabránění erozi půdy a záplavových stavů“.** TPS zmapuje vytyčené území (fotodokumentace a písemný popis) a vypracuje manuál, který budou moci využít subjekty řešící podobnou problematiku na svém území.

Agrární komora ČR

– významný partner Celostátní sítě pro venkov

Agrární komora ČR byla zřízena zákonem č. 301/1992, Sb. o Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Vznikla jako organizace k podpoře podnikatelských aktivit v zemědělství, lesnictví a potravinářství, k prosazování a ochraně zájmů a k zajišťování potřeb svých členů.

Postupem let se jejími členy staly mnohé další profesní organizace, jejichž činnost primárně zastřešuje resort Ministerstva zemědělství. Agrární komora je nevládní agrární organizace, která na principu dobrovolnosti sdružuje většinu právnických i fyzických osob podnikajících v agrárním odvětvích. Aktuálně se tak děje prostřednictvím 58 okresních, 12 krajských a regionálních komor a 33 členských odborných společenstev, jejichž regionální působení pokrývá celé území České republiky. **Členové Agrární komory ČR** (AK ČR) obhospodařují celkem více než 1 900 tis. ha, to je 71 % zemědělské půdy ČR. Počet členů organizovaných prostřednictvím okresních agrárních komor a regionálních agrárních komor je 3 216, z toho 2 757 podnikatelů v zemědělství. V členstvu počtem převažují fyzické osoby, kterých je 1 443. Počet zaměstnanců členů komory je cca 102 000. Fyzické osoby jsou v orgánech okresních a regionálních komor zastoupeny 36 %. V počtu členů se neuvádí členstvo 32 členských společenstev, tedy ani potravinářů, ani včelařů (55 tis. osob), kde se někdy členství překrývá s členstvím v okresních komorách.

Nejvyšším orgánem Agrární komory ČR je sněm delegátů, který se schází zpravidla jedenkrát za rok a rozhoduje o nejzákladnějších otázkách, prioritách a směrování vlastních aktivit. Sněm se skládá ze dvou sněmoven. Sněmovny všeobecné, kde jsou delegáti okresních a regionálních komor a ze sněmovny společenstev, kde jsou delegáti členských svazů pěstitelů, chovatelů, rybářů, včelařů, lesních hospodářů, potravinářů, zemědělců, zemědělských služeb, odborného školství, apod.

Mezi sněmy řídí komoru 29 členné představenstvo volené v tajných volbách sněmem vždy na tři roky. Čtrnáct členů představenstva je ze všeobecné sněmovny, přičemž každý zastupuje jeden kraj. Dalších čtrnáct členů je ze sněmovny společenstev a zde každý zastupuje určitou skupinu odborností. Dvacátý devátý člen je prezident, kterého sněm volí přímo. Sněmovny také volí předsedy sněmoven, kteří jsou zároveň viceprezidenty komory. Na chod komory dohlíží 11 členná dozorčí rada.

Informace a poradenství

Agrární komora ČR je díky svému regionálnímu členění i odbornému zastoupení velmi významným partnerem Celostátní sítě pro venkov. Kromě prosazování a obhajoby zájmů svých členů komora organizuje **poradenskou, vzdělávací a rozsáhlou informační činnost**, pokrývající aktuálně a tématicky všechny okruhy zájmů. Agrární komora je souběžně členem evropských agrárních organizací COPA/COGECA, má stálé zastoupení u evropských struktur v Bruselu. Agrární komora pořádá **odborné národní i mezinárodní konference**, ale i kulturní a společenské akce, jako jsou Národní dožínky. K prosazení zájmů členstva organizuje mnoho jednání na úrovni centrálních úřadů a institucí.

Za téměř 20 let existence si Agrární komora ČR vydobyla postavení **rozhodující nevládní organizace uznávané v ČR** i na evropské scéně. Byla přímým účastníkem bouřlivých přeměn při transformaci a privatizaci agrárních odvětví, při jednáních o vstupu do Evropské unie a nyní ovlivňuje vyjednávání příznivějších podmínek Společné zemědělské politiky EU od r. 2014.

Zemědělství a venkov

Agrární komora ČR se přímo podílí na řadě aktivit českého venkova, což plyne ze samé podstaty a propojení zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a potravinářství na racionální využití obnovitelných přírodních zdrojů. Členové AK ČR využívají podpory z Programu rozvoje venkova a v jeho rámci realizují řadu projektů.

Podobně je tomu i v Evropské unii, kde na 90 % území venkova žije více než polovina obyvatelstva. Hlavním **tématem českého venkova je problematika jeho stárnutí a vylidňování, chybějících pracovních příležitostí,** z občanského pohledu nedostatečná infrastruktura a nekomfortní nabídka služeb. Nejvýznamnějším odvětvím z hlediska zaměstnanosti venkovského obyvatelstva je průmysl, což přináší i vysokou potřebu dojíždění za prací. Dlouhodobým cílem je zvýšení kvality života na venkově.

Zemědělství je mnohdy jedinou pracovní příležitostí v obcích s malým počtem obyvatel. Podle zpracovaných dat je to například v obcích do 100 obyvatel pětina, v obcích do 800 obyvatel pak cca desetina pracovních míst poskytovaných agrárním sektorem. To znamená, že především pro malé obce je práce v zemědělství stabilizačním faktorem, zejména pak pro tzv. nevyjíždějící obyvatelstvo. **Zemědělství a venkov** jsou historicky navzájem propojené a hospodářská prosperita zemědělců znamenala vždy přínos pro rozvoj a růst obce. Proto AK ČR otevřeně podpořila návrh na **přehodnocení stávajícího systému rozpočtového určení daní** ve prospěch venkova. Nyní nás čeká diskuze o přerozdělování zemědělských prostředků ze zdrojů Programu rozvoje venkova pro plánovací období 2014 – 2020. Tyto prostředky jsou vítanou pomocí především ve směru modernizace a zvyšování konkurenceschopnosti provozů. Naši zemědělci dlouhodobě patří mezi velice úspěšné žadatele a prostředky z fondů EU umí využít.

Historické zkušenosti

Téměř celé transformační období bylo zemědělství jako odvětví ztrátové a jeho rozměr měřený hrubou zemědělskou produkcí se neustále zmenšoval. Zúžená reprodukce pokračuje i po vstupu do Evropské unie v roce 2004. Vyšší evropské dotace sice kryjí část nákladů, ale ve starých členských zemích je podpora zhruba dvojnásobná, a to dále podlamuje konkurenceschopnost českého zemědělství. Současné podpory jsou ve znamení ústupu od produkčního zemědělství k většímu důrazu na ochranu přírody a životního prostředí. To vede k výrazné strukturální nerovnováze českého zemědělství. Teprve **v poslední době se začínají hledat cesty k zastavení umělého zmenšování rozměru českého zemědělství.**

Rozhodující pro prosperitu zemědělství je podnikatelské prostředí, které akceptuje zejména dlouhodobý výrobní cyklus zemědělské výroby, kapitálovou náročnost, její biologický charakter a další specifické rysy. Z dosavadního vývoje vyplývá, že ani násilná kolektivizace, ani překotná privatizace a transformace družstev sama o sobě nevede k prosperitě odvětví. Jestliže to politicko-společenské po-

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

měry dovolují, **zemědělský kapitál se může stát rovnocenným kapitálem průmyslovému i finančnímu**. Zemědělství potřebuje kapitálovou podporu, což posílí produkci a pozvedne celkovou úroveň venkova.

Školství a vzdělávání

V oblasti zemědělského školství, vzdělávání a poradenství **Agrární komora usiluje o zlepšení stavu**, a to především ve směru praktického odborného školství a středních zemědělských škol. Spolupracuje zde dlouhodobě s příslušnými resorty, s krajskými úřady a zástupci konkrétních středních a vysokých škol. Cílem je **obnovit klesající zájem o zemědělství** a příbuzné obory a zvětšit počet absolventů, kteří se aktivně zapojí jak do prvovýroby, tak do managementu zemědělských podniků.

Školská komise při AK ČR má několik cest a aktivit, kterými se snaží tento stav zlepšovat.

Podílí se na projektu **Národní soustavy kvalifikací**, který je realizován od roku 2010. Projekt v gesci Ministerstva školství umožňuje získání dílčích kvalifikací, a tím zvýšení kvalifikace zaměstnanců. Sektorové rady, tvořené zástupci z řad zaměstnavatelů, jsou nástrojem k vyšší kvalitě pracovních sil a také k uplatnění absolventů na trhu práce.

Projekt **Národní soustava povolání** s výše uvedenou soustavou kvalifikací úzce souvisí. Jeho zadavatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Agrární komora se na projektu podílí opět prostřednictvím sektorových rad. Odborníci zde svými připomínkami dávají charakter jednotlivým typovým pozicím a povoláním a tvoří tak katalog prací. V obou projektech zastává funkci koordinátora, který by měl požadavky zaměstnavatelů sladit s požadavky projektu.

Ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR se AK ČR účastní projektu **„Nová závěrečná zkouška“,** kde se nyní naplňuje program „Zajišťování participace zaměstnavatelů“.

Agrární komora je členem Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru, kde jsou její zástupci v pravidelném kontaktu se zemědělskými středními školami. Vzájemnou spoluprací chce zlepšit praktickou výuku na školních statcích. To se nyní přeneslo na vytvoření standardů funkčního, rentabilního školního hospodářství, čímž se jednak naplňují požadavky praxe, ale jde také o efektivní využití a aplikaci výuky.

Dále úzce spolupracuje s Koordinačním a implementačním výborem, který realizuje **plán Strategie celoživotního učení** při MŠMT.

Program rozvoje venkova

V roce 2011 podali zástupci AK ČR žádost do Programu rozvoje venkova, opatření **I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost** na téma „ISCC a enviromentální legislativa v zemědělské praxi.“ Tento projekt bude realizován v první polovině roku 2012. Zemědělské veřejnosti by měl pomoci k orientaci v zákonných požadavcích na hospodaření.

Zástupci AK ČR se zúčastní výběru a hodnocení projektů v programu **Komplexní udržitelné systémy zemědělství** a zároveň jsou členy jeho Programové komise.

Komora připomínkovala aktualizovaná pravidla Programu rozvoje venkova v opatření **I.3.4. Využívání poradenských služeb**. Podílela se také na tvorbě pravidel pro fungování poradenského systému v zemědělství v ČR, zjednodušovali administraci a akreditaci poradců, aby se zvýšilo využívání a čerpání poradenských služeb zemědělskou výrobou. V neposlední řadě je AK ČR členem Rady poradenství, zřízeného jako poradního orgánu ministra zemědělství.

Ve vlastním poradenském systému AK ČR poskytuje služby členům i nečlenům formou písemných, telefonických a e-mailových odpovědí na dotazy, kterých je během kalendářního roku několik stovek.

•••

Společným cílem všech partnerů spolupracujících v agrárním sektoru a na něj napojených odvětví je **funkční a moderní český venkov opírající se o své tradice**, těžící ze své historie, ale zároveň akceptující a přijímající nové výzvy a podněty doby. Agrární komora ČR bude v tomto směru nadále aktivní, konstruktivní a otevřená.

Prosperující a životaschopné zemědělství je základem úspěšného, bohatého a silného venkova. Tato rovnice platila v minulosti, platí nyní a troufám si tvrdit, že bude platit i v budoucnosti. Celý život jsem spojený se zemědělstvím a venkovem, mrzí mě proto jeho současné oslabování i ústup od tradiční zemědělské výroby, a to i v oborech a sektorech, které dlouhodobě umíme a jsou nám vlastní. Jde především o odvětví poskytující zaměstnanost a vyšší přidanou hodnotu, tedy tvorbu kapitálu. Je to živočišná výroba, kdy stavy zvířat dlouhodobě pouze klesají – u prasat až pod alarmující úroveň, ale i o produkci speciálních plodin jako je zelenina, ovoce či chmel.

Význam zemědělství není jen ve výrobě potravin, v péči o krajinu, vodu a půdu. V očích ekonoma je resort silným článkem státního rozpočtu, který státu přináší přímé i nepřímé daně a odvody do sociálního i zdravotního pojištění. Prosperující a silný sektor pak logicky odvádí i silnější „desátky“. Tři a půl milionu hektarů a potenciál výrobních možností i lidských zdrojů je kapitál, který by se vyplatilo opětovně rozhýbat. Je škoda, že to mnozí naši bývalí i současní politici nechtějí vidět.

Analogické **problémy řeší i venkov jako celek**. Ztráta pracovních míst, stárnutí, vylidňování, nízká diverzifikace zaměstnavatelů, špatná úroveň služeb, úzká vázanost na průmysl apod. Aktivity naše i aktivity dalších partnerů proto musí být navzájem propojené, v souladu s aktuálními potřebami života na venkově a všech subjektů, které v tomto prostoru podnikají, vytváří pracovní příležitosti, ale i s těmi, kteří se věnují obecně prospěšným činnostem směřujícím k rozvoji duševního i materiálního bohatství, tradic a historie. Česká republika však nyní jde poněkud jinou cestou. Snažme se to společnými silami změnit.

Ing. Jan Veleba, *Prezident Agrární komory ČR*

Aktivity pro děti a mládež *na Strážnicku*

Toto číslo periodika je zaměřeno na vzdělávání, vědu, výzkum a inovace na venkově. Jde o oblast značně obsáhlou, která však není charakterizována jen náročnými investicemi. Je třeba se zmínit i o projektech zaměřených na lidský kapitál - např. na děti a mládež a jejich předškolní a volnočasové aktivity.

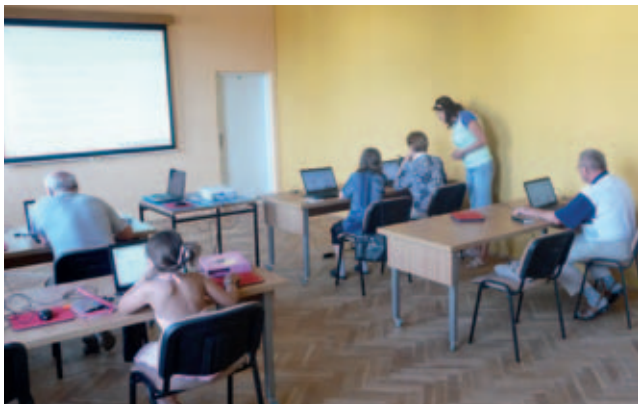

Příklady zajímavých projektů zaměřených na toto téma zaslal Mgr. Vít Hrdoušek, manažer MAS Strážnicko. Nejedná se o projekty finančně náročné nebo vytvářející nová pracovní místa, ale jde o akce, které ovlivnily spolkové aktivity s výrazným dopadem na děti, mládež a ženy.

Oprava staré sakristie kostela sv. Anny v Tvarožné Lhotě je projekt v hodnotě 440 tisíc korun a zahrnuje i pořízení potřebného vybavení. Dva veřejně přístupné počítače napojené na internet nabízí možnost pro společenské aktivity matek s dětmi. Pro širokou veřejnost je připraven kurs „Školení práce s internetem". Upravený prostor nabízí zázemí pro každoroční cyklus přednášek na duchovní a všeobecná aktuální témata.

Další projekt „**Strážnický kraj nás baví"** (za celkem 380 tisíc korun) realizovala občanská společnost OSMA o.s. Strážnice. V rámci projektu šlo o obnovu interiéru auly Základní školy M. Kudeříkové, která sloužila v minulosti jako sklady. Bylo zakoupeno 12 ks počítačů, dataprojektor, zařízení pro loutkové divadlo, ozvučení, stohovatelné stoly a židle. Pořízený majetek umožnil rozšířit nabídku aktivit v obci o počítačové kurzy, loutkové divadlo apod. Projekt přispěl k řešní předškolních a mimoškolních aktivit dětí v regionu.

Přínosem byla i **změna dispozice pro víceúčelovou počítačovou místnost v ZŠ Tvarožná Lhota.** Za celkové výdaje 402 tisíc korun se vytvořila počítačová učebna, která byla vybavena stoly, počítačem, dataprojektorem, a tím se nejenom zlepšilo vybavení v rámci školní výuky, ale projekt umožnil rozšířit nabídku školy o počítačový kroužek pro děti, ženy na mateřské dovolené a další obyvatele obce.

Posledním příkladem ze Strážnicka je projekt **„Oprava a využití budovy fary a oprava přístupu do kostela v Sudoměřicích",** v celkových nákladech 508 tisíc korun. Žadatelem byla místní farnost a opravou interiérů farní budovy vzniklo kvalitního zázemí pro aktivity všech členů farnosti a obce. V revitalizovaném prostoru bývalé uhelny vzniklo dokonce malé fitness a posilovna pro mládež.

Virtuální univerzita třetího věku
Hradecký venkov

Místní akční skupina Hradecký venkov se snaží zkvalitňovat podmínky pro další vzdělávání v regionu, ať se již jedná o pořízení technického vybavení nebo spolupráci s regionálními partnery, především základními školami.

V regionu jsou prostory škol v odpoledních hodinách využívány k dalšímu vzdělávání a zájmové činnosti široké veřejnosti. Velmi oblíbené a potřebné jsou počítačové kurzy, zaměřené na zvyšování počítačové gramotnosti, které vedou zkušení lektoři z řad učitelů (word, excel, power point apod.).

Moderní materiální vybavení například pořídili v rámci projektu spolupráce mezi MAS Hradecký venkov a MAS Společná CIDLINA s názvem „**Dětem pro radost II"**. Do šesti základních škol na území MAS Hradecký venkov bylo v roce 2010 zakoupeno sedm interaktivních tabulí s příslušenstvím. Tento projekt byl finančně podpořen z Programu rozvoje venkova, osa IV. Leader, opatření IV.2.1. Realizace projektů spolupráce.

Další projekt, který je připravován ve spolupráci s obcemi a základními školami, podporuje místní iniciativu seniorů při vzniku univerzit třetího věku v malých venkovských obcích.

Univerzita třetího věku pro seniory byla doposud vázána na větší města a pro většinu zájemců z venkova byla nedostupná. S pomocí nových komunikačních technologií a internetu se otevřela pro všechny zájemce možnost studovat univerzitu virtuálně v místě svého bydliště.

Téměř v každé obci na území MAS Hradecký venkov se nachází vhodné místo k setkávání vybavené internetem a prezentační technikou. Zpravidla je to na obecním úřadě, v knihovně, či v základní škole nebo zájmovém klubu. Vlastní forma výuky přirozeným způsobem rozvíjí počítačovou gramotnost seniorů. Počáteční znalost práce s počítačem není podmínkou účasti. Studium vzdělávací skupiny organizuje vyškolený lektor.

Příkladem dobré praxe je Univerzita třetího věku **v Hořiněvsi, kde senioři studují již 3. semestr**. Scházejí se jednou za 14 dní v základní škole a společně na interaktivní tabuli projdou lekci, kterých je šest v každém semestru. Téma si účastníci vyberou z nabídky poskytované virtuální univerzitou. Lekci si mohou doma opakovaně pouštět, nebo studovat z předaných materiálů. Po absolvování každého semestru jsou absolventi univerzitou pozváni na slavnostní ukončení kurzu, po absolvování čtyř semestrů mají promoci.

Školy obnovy venkova

jsou zdrojem nových poznatků a místem výměny zkušeností

Školy obnovy venkova (ŠOV) vznikly v polovině devadesátých let v návaznosti na vládní Program obnovy vesnice. Vzorem byly zkušenosti z Rakouska a Bavorska, ale jejich existence byla vyvolána potřebou šířit informace a vzájemně si vyměňovat poznatky o cestách, vedoucích ke skutečné obnově plnohodnotného života na venkově.

Není náhodou, že zakladatelé prvních institucí, které se nazývaly školy obnovy venkova, byli starostové, kteří aktivně působili ve Spolku pro obnovu venkova, který je dnes důležitým partnerem Celostátní sítě pro venkov. Byl to Ing. Vladimír Glaser, tehdejší starosta obce Ořech, ležící na hranici s hlavním městem, který již v roce 1994 začal prostřednictvím ŠOV organizovat školení a semináře pro představitele venkovských obcí a další aktéry venkovské politiky. Průkopníkem na Moravě byl starosta obce Modrá (okres Uherské Hradiště) Miroslav Kovařík, který založil v roce 1995 metodické, vzdělávací a informační centrum. Zahájil tak úspěšnou činnost ŠOV v Modré, která dodnes plní svoji úlohu v regionu a uspořádala řadu významných akcí, včetně mezinárodního kongresu obnovy venkova s Evropskou pracovní společností pro rozvoj venkova a obnovu vesnice, kterou známe u nás především jako organizátorku evropských soutěží obnovy vesnice.

Školy obnovy venkova však mají především regionální význam a zaměřují se převážně na organizování seminářů a vzdělávacích akcí pro starosty, zemědělce, občany a další aktéry venkovského života. V řadě případů vykonávají tato zařízení informační, publikační a poradenské funkce v regionech. Vznik dalších škol obnovy venkova probíhal v druhé polovině devadesátých let a na počátku tohoto desetiletí, přičemž velkou roli sehrály dotační tituly tehdejšího Programu obnovy vesnice a později i předvstupních fondů Evropské unie.

Výměna zkušeností

S nástupem **iniciativy LEADER** vznikla celá řada dalších vzdělávacích zařízení, které navázaly na existující školy obnovy venkova a působí dnes v různých právních formách, často v úzké součinnosti s venkovskými obcemi nebo s místními akčními skupinami. Postupně se rozšiřuje i rozsah jejich působení, který mnohdy zasahuje území několika regionů.

Seznam škol obnovy venkova, který prezentuje na svých webových stránkách Spolek pro obnovu venkova, obsahuje na čtyři desítky institucí včetně dalších vzdělávacích zařízení pro venkov.

Roste i rozsah témat, kterými se školící a vzdělávací akce zabývají. Zejména **po vstupu do Evropské unie jsou semináře a konference zaměřeny také na přípravu projektů** v rámci jednotlivých podpůrných programů včetně Programu rozvoje venkova. Vedle rozvojových záměrů, ekologie a hospodářských problémů venkova, které řeší každý region, jsou důležitým námětem činnosti škol obnovy venkova nosná témata života na vesnici – práce s mládeží, péče o seniory, obnova rodiny, sociální problematika.

V loňském roce se v rámci 20. výročí vzniku národního Programu obnovy vesnice uskutečnilo **Celostátní setkání obcí, škol obnovy venkova a podobných vzdělávacích institucí** v obci Horní Ředice na Holicku ve východních Čechách. Na programu byla témata „Sociální problematika na venkově" a „Od Programu obnovy vesnice k LEADERu". Účastníci společně posoudili novou situaci v osvětové a vzdělávací oblasti obnovy venkova po vzniku místních akčních skupin. Vedle sociální problematiky se také řešila problematika školství.

Vedle seminářů měli účastníci setkání možnost navštívit **několik zajímavých projektů na Holicku**. Podívali se například do Domu pečovatelské služby a nově vznikajícího stacionáře pro seniory v Sezemicích, do bioplynové stanice v Ostřetíně nebo krásného arboreta ve Vysokém Chvojně. V podvečerní diskuzi nad navštívenými místy se přítomní seznámili s dalšími projekty z jiných koutů republiky. Pracovní setkání bylo významně doplněno o zkušenosti obdobných institucí v Evropě.

Účastníci setkání zavítali také do obecní knihovny v Býšti

Návštěva bioplynové stanice v Ostřetíně

Evropské vzdělávací fórum

Podobná setkání se uskutečňují i na evropské úrovni. Zástupci České republiky se pravidelně zúčastňují setkání, která pořádá Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova (Das Europäische Bildungsforum für ländiche Entwicklung, zkráceně EBFLE).

Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova spojuje evropská vzdělávací zařízení a podporuje jejich angažovanost ve venkovském prostoru. Spolupráce s evropskými partnery je postavena na zodpovědném zacházení s regionálními strukturami a prostředky tak, aby se zvýšil význam venkovských oblastí a podpořil místní potenciál při rozvoji rozmanitých oblastí ekonomického a sociálního života na venkově.

Evropské vzdělávací fórum chce formou informační a nápadové burzy **posilovat partnerství mezi jednotlivými regiony** Evropy a také podporovat mezikulturní dialog ve venkovských oblastech členských států EU.

Další evropské setkání je plánováno na 29. a 30. června 2012 při příležitosti 20. výročí vzniku Školy obnovy vesnice a venkova v bavorském v Thierhauptenu v SRN. Účast reprezentace českých ŠOV na setkání Evropského vzdělávacího fóra pro rozvoj venkova se připravuje. Letošní celostátní setkání obcí, škol obnovy venkova a podobných vzdělávacích institucí se v souladu se závěry loňského setkání na Holicku zaměří na příští programové období EU (2014+).

Vzdělávací aktivity v Pošumaví

- systém, technická základna, vícezdrojové financování a partnerství

Program rozvoje venkova podporuje vzdělávací aktivity, které směřují k dosažení jeho stanovených cílů. Také v rámci Celostátní sítě pro venkov existuje mnoho příkladů setkávání obyvatel regionu, které pomohly řadě z nich uspokojit jejich zájem o poznání, přinesly konkrétní výsledky v rozvoji jednotivých obcí nebo nastartovaly podnikatelské aktivity daného regionu.

Konference v Senátu – „Moudrým lidem škola nikdy nekončí"

Příkladem dobrého systémového přístupu k vzdělávání na venkově jsou **aktivity Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. (MAS Pošumaví),** která byla založena v roce 2004. Byla vybrána Ministerstvem zemědělství jako jedna ze 112 místních akčních skupin k realizaci osy IV LEADER Programu rozvoje venkova. MAS Pošumaví působí na území tvořeném 99 obcemi s více než 85 000 obyvateli (blíže viz www.posumavi.jz.cz).
O vzdělávacích aktivitách (nejenom v MAS Pošumaví) jsme si v Klatovech povídali s **Ing. Ivo Šaškem, CSc., manažerem MAS Pošumaví,** část položených otázek zodpověděl **Ing. Pavel Vondráček, ředitel obecně prospěšné společnosti Úhlava, o.p.s.**. Tato společnost je zakládajícím členem MAS Pošumaví a sehrává na poli vzdělávání a předávání informací významnou úlohu v celém regionu.

- **Jak se díváte obecně na vzdělávací aktivity na venkově a jak to děláte konkrétně ve vašich podmínkách?**

Ivo Šašek: Důležitou roli hraje při těchto aktivitách systém celoživotního vzdělávání, který je základem naší činnosti. Na jednu stranu je to oblast, která je na venkově mnohdy opomíjena, protože při stavu infrastruktury v obcích, která není rozhodně v dobrém stavu, předpokládá celá řada starostů, že by se měly veškeré finanční prostředky směrovat prioritně do této kapitoly. Na druhou stranu, bez informací a poznatků (proč se co dělá, jaké jsou republikové i evropské rozvojové trendy atd.) zůstává řada obyvatel venkova pasivní. Ukazuje se, že tam, kde se vedení obcí a místních firem zúčastňuje pravidelně vzdělávacích akcí, činí rozhodnutí, která jsou potom vzorem pro ostatní.
Pavel Vondráček: Obecně není v možnostech MAS poskytovat veškeré vzdělávací aktivity v regionu vlastními silami a naše MAS o to ani neusiluje. Svoji roli vidí v koordinaci aktivit svých členů a dalších subjektů působících v území tak, aby na sebe tyto aktivity navazovaly a propojovaly se. Zároveň se snažíme zaměřit na určitou oblast, aby bylo možno do větší hloubky probrat danou problematiku a zároveň získané poznatky využít v praxi.
Ivo Šašek: Rovněž máme snahu využít možností financování vzdělávacích a informačních kurzů z různých zdrojů, přičemž nejvíce prostředků přichází z Programu rozvoje venkova.
Pracovníci a vedení MAS Pošumaví každoročně absolvují množství seminářů pro zájemce o podporu z Programu rozvoje venkova (například jak správně administrovat žádosti). Využíváme zdroje i z jiných programů, v našich podmínkách je to mimo jiné program zaměřený na příhraniční spolupráci s Bavorskem.

- **Kvalitní vzdělávání vyžaduje vytvořit určité odborné zázemí a technickou základnu, jak to řešíte v Pošumaví?**

Ivo Šašek: Kromě vlastních vzdělávacích aktivit jako jsou workshopy, semináře, konference nebo exkurze se místní akční skupina snaží ve spolupráci s dalšími partnery vytvořit již od roku 2004 technické a odborné zázemí pro kvalitní výukovou činnost.

Pavel Vondráček: Velkou roli zde sehrává naše obecně prospěšná společnost Úhlava o.p.s. a také Střední škola zemědělská a potravinářská v Klatovech. Obě instituce jsou členy MAS a tvoří určitou technickou základnu vzdělávacích akcí. Úhlava o.p.s. je administrátorem konzultačního střediska Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Klatovech, ve kterém univerzita vyučuje v rámci kombinovaného studia bakalářský i magisterský stupeň předmětu Veřejná správa a regionální rozvoj.
Střední škola zemědělská a potravinářská v Klatovech spolupracuje na společných projektech, je sídlem metodika Ústavu zemědělských a potravinářských informací a mimo jiné se stala nositelem jednoho z prvních zajímavých projektů vybraných metodou LEADER.

- **O jaký projekt šlo?**

Ivo Šašek: Z prostředků Ministerstva zemědělství byla již v roce 2004 formou LEADER ČR a prostřednictvím MAS Pošumaví financována síť malých meteorologických stanic, které škola vytvořila. Měřené výsledky jsou dodnes z jednotlivých stanic, umístěných v lokalitách našeho spádového území ve Švihově, Kdyni a Hlavňovicích, volně k dispozici na centrálním místě v budově školy a publikovány na školních webových stránkách www.sszp.kt.cz. Všichni zájemci je mohou využívat pro svoji potřebu a slouží tak zemědělským podnikatelům, návštěvníkům regionu i veřejnosti. Navíc jsou využívány k modernizaci vyučovacího procesu. Celkové náklady projektu přesáhly 1 milion korun, z toho dotace činila 850 tisíc korun.

- **Vraťme se však k podpoře vzdělávání**

Ivo Šašek: Místní akční skupina je součástí Celostátní sítě pro venkov a vznikla s cílem podporovat regionální rozvoj v Pošumaví. V průběhu naší činnosti jsme si uvědomili, že místní obyvatelé často nemají informace a přehled o svém okolí. Je potom obtížné definovat identitu území, když se s ním neztotožňují. Proto je řada našich projektů zaměřena na mapování místních vlastivědných, přírodních, kulturních a historických zajímavostí. Vzniklé databáze jsou mj. základnou, která se využívá ve vzdělávacích aktivitách.

- **Můžete uvést nějaké příklady?**

Pavel Vondráček: Například z databáze, která vznikla v roce 2007 z projektu o.p.s. Úhlava, nazvaného „Poznej svého souseda", se stal portál, který obsahuje na 1500 objektů na území působnosti MAS. Společnost obdržela v roce 2008 za tento projekt evropskou cenu od organizace EFITA za výběr nejlepšího řešení Living Labs na venkově podporující spolupráci založenou na ICT s ohledem na udržitelný regionální rozvoj a budování znalostní společnosti na venkově. EFITA je Evropská federace pro informační technologie v zemědělství, potravinářství a venkov.
Další odkazy na zajímavosti z regionální historie byly sebrány v rámci projektu „Historie bez hranic". V obou uvedených projektech byla part-

Setkání absolventů Večerní univerzity třetího věku ve Švihově

nerem VHS Regen z Bavorska, která se uvedenou problematikou ve vztahu k cestovnímu ruchu dlouhodobě zabývá. Aktivitou v rámci projektu byly i společné exkurze po zajímavostech v obou pohraničních regionech. A do třetice, dalším krokem v koncepci mapování místního dědictví byl projekt Spolupráce nazvaný „Místní dědictví – bohatství, na které zapomínáme". V rámci tohoto projektu spolupracovala MAS Pošumaví s MAS Brána do Českého ráje. Projekt byl realizován a financován z Programu rozvoje venkova. Cílem kooperace bylo popsat alespoň 50 objektů lidové architektury na území každé místní akční skupiny. Výsledkem této činnosti jsou obsáhlé publikace Lidová architektura, ale také internetové mapové aplikace s údaji, které využívá široký okruh zájemců.

Ivo Šašek: Všechny uvedené projekty jsou živé, data jsou do nich průběžně, většinou na základě dobrovolné práce, doplňována a případně opravována. Hovoříme o tom proto, že vytvořené databáze neslouží úzké skupině lidí, ale jsou využívanou základnou pro další vzdělávací aktivity a regionální projekty.

Konkrétně se například využívají pro potřeby cestovního ruchu v Pošumaví. Občanské sdružení Šumava bez hranic připravilo projekt „Regionální průvodci a animátoři – nová šance pro cestovní ruch v Pošumaví ". Projekt proběhl na podzim a v zimě 2011 a cílem bylo naučit část místních obyvatel průvodcovským dovednostem, aby ve spolupráci s regionálními informačními turistickými centry uměli různým kategoriím turistů připravit zajímavý program. K tomu bude ještě spuštěn jeden internetový portál provozovaný MAS, který vznikl ve spolupráci s katedrou informačních technologií Provozně ekonomické fakulty ČZU. Je tady zřejmý prvek spolupráce partnerů Celostátní sítě pro venkov.

- **Můžete uvést další projekty z oblasti vzdělávání?**

Ivo Šašek: Je jich hodně. V rámci projektu „Zvyšováním informační gramotnosti místních obyvatel k zachování kulturního dědictví venkova" byli vyškoleni zájemci především z řad místních kronikářů a amatérských historiků. Nositelem již uvedené aktivity v oblasti mapování je občanské sdružení Šumava bez hranic a projekt byl financován prostřednictvím MAS Pošumaví fiche 6 Vzdělávání. Další podobný projekt – „Živá vesnice", podalo Sdružení přátel Dlažovska o.s. a cílem bylo informovat začínající podnikatele o problematice, která nastává se založením firmy na venkově. Mikroregion Běleč získal finanční podporu z Programu rozvoje venkova na další navazující projekt „Venkovský cestovní ruch – příležitost pro nové podnikání". V rámci území Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. se uskutečnila série seminářů a exkurzí, jejichž cílovou skupinou byli venkovští podnikatelé v cestovním ruchu a agroturistice.

Pavel Vondráček: K podpoře vzdělávání patří také publikační činnost. Chtěl bych uvést publikace, které Úhlava, o.p.s., v rámci projektu „Podpora konkurenceschopnosti zemědělských farem v česko–bavorském příhraničí" vydala k problematice prodeje ze dvora. První z nich s názvem „Průvodce regionálními produkty od přímých prodejců – okresy Klatovy a Cham" představila přímé prodejce ze dvora z obou okresů. Druhá publikace má vyloženě vzdělávací charakter. Na brožuře „Jak na prodej ze dvora" se podíleli odborníci z praxe i ze státní veterinární správy a v současné době, pro velký zájem zemědělské veřejnosti, bylo vydáno prostřednictvím Celostátní sítě pro venkov již druhé aktualizované vydání.

Ivo Šašek: Celou řadu vzdělávacích akcí zaměřených na problematiku zemědělské praxe provádí další člen MAS, Spolek pro zemědělské podnikání – jihozápad. Tyto akce jsou ve větší míře rovněž financovány z Programu rozvoje venkova. Významným projektem v této části osvětových aktivit byl projekt „Vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblasti diverzifikace", plně hrazený prostřednictvím MAS Pošumaví z PRV, osy IV LEADER. Projekt aktuálně reagoval na současnou situaci na venkově a snažil se najít možnosti, jak čelit ne zcela jednoduchým hospodářským podmínkám. Mohl bych uvádět ještě další příklady z oblasti ekologie, podpory regionálních potravin aj.

- **V říjnu loňského roku se konala v Senátu konference „Moudrým lidem škola nikdy nekončí", kde jste prezentovali řadu zajímavých zkušeností, například komunitní školy.**

Ivo Šašek: Na venkově je díky masivní podpoře z Evropské unie celá řada nabídek vzdělávacích a informačních aktivit. Velké množství agentur, firem i neziskových organizací nabízí svoje vzdělávací produkty a hledá pro ně účastníky. Ukazuje se, že tam, kde probíhá systematické celoživotní vzdělávání, si lidé uvědomují, v čem se potřebují vzdělávat. V Pošumaví v současné době vzniká síť komunitních škol, která předpokládá, že místní lidé se dohodnou, v čem se chtějí vzdělávat, a buď si sami připraví projekt, nebo jednoduše budou na danou problematiku shánět lektora. Město Švihov pro zájemce připravilo velký projekt „Vytvoření sítě venkovských komunitních škol v Pošumaví". Do projektu je kromě Místní akční skupiny Pošumaví zapojena celá řada dalších subjektů, z nichž některé již na bázi komunitních škol pracují.

- **Také máte velké zkušenosti s univerzitou třetího věku.**

Ivo Šašek: Nejen komunitní školy, ale i další instituce využívají aktivit Konzultačního střediska České zemědělské univerzity v Klatovech. O významu univerzitního vzdělání ve spolupráci s místními organizacemi svědčí počet virtuálních univerzit třetího věku, které jsou rozšířeny i do relativně malých sídel, kam by se jinak tyto aktivity nedostaly. V současné době probíhá výuka univerzity třetího věku ve 14 střediscích (obcích) na území MAS Pošumaví. Virtuální univerzita třetího věku znamená, že výukové programy jsou natočeny na video a promítány po jednotlivých lekcích seniorům. Ti mají možnost přes internet se kdykoliv k jednotlivým lekcím vrátit a pomocí e-mailu diskutovat s vyučujícím. Rovněž testy probíhají elektronicky a přestože je rozšířená představa, že senioři s počítačem nepracují, tak touto formou studuje na území MAS Pošumaví přes 200 studentů. V nedávné době promovalo v Suchdole prvních 11 seniorů z Klatov, kteří tři roky studovali večerní univerzitu třetího věku. Lidé v našem regionu mají o tyto vzdělávací aktivity velký zájem a proto budeme i nadále pokračovat.

Školení žadatelů o podporu z Programu rozvoje venkova

Co nevíte o zvířatech...

Akce pro děti na školním statku v Táboře

Celostátní síť pro venkov uspořádala v loňském roce na Školním statku Vyšší odborné školy a Střední zemědělské školy v Táboře velmi úspěšnou akci pro děti pod názvem: „Co nevíte o zvířatech, zemědělských plodinách a produktech."

Akce se uskutečnila v rámci spolupráce VOŠ a SZeŠ s Agenturou pro zemědělství a venkov Tábor. Ředitelka školy Ing. Blažena Hořejší a vedoucí agentury Ing. Karel Hajíček přivítali na Školním statku v Měšicích asi 200 dětí ze šesti škol z Tábora, Měšic, Bechyně a Týna nad Vltavou. Program široce pojatého setkání byl zaměřen na žáky základních škol.
Na nádvoří se žáci nejdříve občerstvili malou svačinkou a pak si pod dohledem studentů zemědělské školy po skupinkách prohlédli statek. Zúčastnili se různých soutěží, které studenti zemědělských oborů na VOŠ a SZeŠ připravili. Úspěch byl vždy odměněn drobnou sladkostí.
Děti například poznávaly krmiva pro zvířata, obilí ještě v klasech, ochutnaly med přímo z plástu. Na trenažéru si vyzkoušely i ruční způsob dojení. Velkým zážitkem, zvláště pro menší děti, byla možnost vidět nejen velká hospodářská zvířata, ale i holuby a králíky zblízka, sáhnout si na ně a pohladit si je. Velká pozornost dětí se soustředila na ukázku výcviku koní – ta se líbila nejvíc ze všech připravených aktivit.
Značný zájem byl i o stánek s propagací zdravé výživy a vybraných českých potravin, který zabezpečil odbor bezpečnosti potravin Ministerstva zemědělství. Také tady děti soutěžily. Pro chlapce i dívky byly velkou atrakcí moderní traktory, které si mohli nejen prohlédnout, ale také se na nich svézt. Děti odcházely sice unavené, ale plné dojmů. O tom, že se tato akce zdařila, svědčí i zájem vyučujících a přání podobné akce opakovat.

Modernizace technologie dojírny

v ZD Partutovice na Hranicku

Místní akční skupina Rozvojové partnerství Regionu Hranicko podporuje v rámci svého Strategického plánu Leader zemědělské inovace na svém území. Příkladem může být spolupráce se ZD Partutovice.

V rámci Fiche 1 Strategického plánu LEADER „Rozvoj zemědělských podniků" již v roce 2009 podpořila projekt ZD Partutovice na modernizaci technologie dojírny. Družstvo se v živočišné výrobě věnuje pouze chovu skotu (stav 500 ks) se zaměřením na výrobu mléka, a to s vynikajícími výsledky.
Cílem projektu bylo provést kompletní modernizaci zastaralého dojícího zařízení s využitím nových technologických prvků, které by vedly k výraznému zlepšení podmínek dojení. Zrekonstruované zařízení umožňuje měření množství nadojeného mléka a změnu parametrů dojení podle potřeby chovného stáda a podle jeho zdravotní situace. Realizace projektu také umožnila nastavit kontrolní funkce podle mezinárodních norem (ISO 5707 a ISO 6690). Součástí rekonstrukce dojírny byla **instalace elektronického systému identifikace zvířat**. Ten spolu se specializovaným programovým vybavením zajišťuje dokonalou evidenci stáda. Systém přinesl obsluze výrazné zlepšení zootechnické práce ve všech oblastech. Součástí nové technologie je také systém sledování pohybové aktivity dojnic za účelem lepšího vyhledávání říje. Jak nám řekl jednatel družstva **Ing. František Maršálek**, :*"...projekt přinesl ekonomický efekt ve snížení spotřeby elektrické energie, a to díky řízení elektromotoru frekvenčním měničem, snížení nákladů na vytápění dojírny a časovou úsporu při provádění kontrol užitkovosti mléka. Přínosem je zlepšení vyhledávání říje, čímž se sníží počet inseminací na první zabřeznutí."* Modernizace dojírny však přinesla také efekt etologický a veterinární – změny v pohybové aktivitě zvířat indikují začínající zdravotní potíže a tím je možné rychlejší a účinnější léčení chorob zvířat. Rozpočet projektu představoval náklady 2,256 mil. Kč s dotací 1,0 mil. Kč. *„Naše spolupráce s Místní akční skupinou úspěšně pokračuje a získali jsme podporu již na tři projekty, realizované z Programu rozvoje venkova"*, dodává Ing. Maršálek.

Vzděláváním k vyšší efektivitě

cestovního ruchu na Třeboňsku

Speciální zaměření školících kurzů připravila MAS Třeboňsko o.p.s. s ohledem na význam cestovního ruchu pro tamní region. V rámci projektu Vzdělávání se uskutečnilo celkem deset celodenních aktivit.

V prvním kurzu se účastníci seznámili s územím Třeboňska, jeho historií, zajímavostmi i možnostmi rozvoje. Druhý seminář byl věnován hlavním devízám regionu – lázeňství, rybníkářství, rybářství a životnímu prostředí. V rámci programu měli posluchači možnost zúčastnit se prohlídky Státního oblastního archivu. Dále byl prezentován cestovní ruch jako podnikatelská aktivita, včetně legislativních a právních podmínek. Následné setkání bylo zaměřeno na regionální marketing, jeho metody a cíle včetně průzkumu a tvorby strategie s příklady aplikací na podmínky Třeboňska. V pořadí pátou lekci tvořila dvoudenní exkurze s odborným výkladem „Krajem Vitorazska", což je blízké historické území rozdělené mezi Rakousko a Česko, s centry Gmünd a České Velenice.
Další seminář pokračoval na téma Základy komunikace při styku s návštěvníky regionu včetně zvláštností komunikace s příslušníky jiných národů. Sedmá aktivita v pořadí byla opět věnována dvoudenní exkurzi, tentokrát krajem Veselska a Řečicka, což jsou v jihočeském kraji regiony sousedící s Třeboňskem. Následující lekce byla zaměřena na zkušenosti jiných regionů včetně zahraničí a soustředila se na mediální komunikaci, regionální značení a informační systémy pro cestovní ruch na internetu. V devátém semináři se účastníci seznámili se základy hotelnictví a gastronomie včetně základních znalostí v oblasti obsluhy. Všechny kurzy vedli odborní lektoři a účastníci měli ke každé lekci připraveny odborné texty a publikace.
Celý projekt „Vzděláním k vyšší efektivitě cestovního ruchu v regionu Třeboňsko" byl zakončen závěrečným prokázáním nabytých znalostí a předáním osvědčení.

Záchrana technických památek

– úspěšný cyklus v černokostelecké „pívováru"

Místní akční skupina Podlipansko a černokostelecký pivovarský archiv a muzeum uspořádali v rámci iniciativy LEADER s podporou Programu rozvoje venkova cyklus tří vzdělávacích přednáškových bloků s exkurzí na téma „Technické památky – jejich pochopení a záchrana".

Cílem projektu bylo seznámení široké veřejnosti s technickými památkami a jejich významem v kontextu historického, ekonomického, technologického a architektonického vývoje. Zaměření přednášek směřovalo na industriální objekty – cukrovary, mlýny, vodojemy, ale zejména pivovary v regionu Podlipanska. Vždyť pivovarství jako neodmyslitelná součást české kultury tvoří v celém industriálním dědictví významnou specialitu.
Cyklus s názvem **„Jak jsem potkal fabriku"** probíhal v nově zrekonstruovaném humnu černokosteleckého pivovaru a setkal se s velkým zájmem veřejnosti a to nejenom z Podlipanska. Každý ze tří přednáškových dnů byl tvořen exkurzí a v průměru patnácti odbornými příspěvky vždy v délce 20 – 30 minut. Přednášeli například pracovníci Výzkumného centra průmyslového dědictví, regionálních památkových ústavů, muzeí a archivů z celé republiky i vysokoškolští učitelé. Všichni účastníci vždy obdrželi publikace publikace k danému tématu.
První přednášková akce byla na téma **„Co jsme si zbořili",** druhé téma znělo **„Co se podařilo zachránit"** a třetí blok byl nazván **„Podlipansko (v širších souvislostech)"**. Podrobný program celého kurzu je možno dohledat na webových stránkách *www.pivovarkostelec.cz* včetně odkazů na jednotlivé přednášející. Cyklus se setkal s vysokým zájmem veřejnosti a zúčastňovalo se ho na 200 nadšených a spokojených posluchačů. Velká odezva si vynutila i neplánované pokračování. V magickém termínu 11. 11. 2011 se konala čtvrtá část pod názvem **„Mezi nebem a zemí, aneb Komíny – symboly konce industriální éry?"**, a jak jinak než s důrazem na komíny pivovarské a sladovnické.

Oživené tradice pod Blaníkem

Výtvarné vzdělávání a lidová řemesla

Z bohaté nabídky vzdělávacích aktivit místních akčních skupin jsou zajímavým počinem projekty, které se uskutečnily v rámci Strategického plánu Leader v MAS Posázaví. Kulturní dům Blaník ve Vlašimi připravil dva vzdělávací projekty, které se setkaly s velkým zájmem.

Projekt **„Živé tradice Podblanicka"** se snažil řešit přání některých žadatelů a nabídnul zájemcům o rukodělnou tvorbu kvalitní a nové kurzy řemeslné výroby. Důležitým rozměrem těchto kurzů byla obnova a udržování tradičních řemesel a využívání přírodních materiálů při výrobě různých dekoračních a užitkových předmětů.
Kurzy se zároveň staly prostorem pro společné setkávání občanů a lidí podobných zájmů, pro mnohé (především pro ženy na mateřské dovolené či starší občany) byly významnou příležitostí pro navázání či udržení sociálního kontaktu. V konečném důsledku by pomocí těchto pravidelných kurzů mělo docházet také k upevňování vztahu k regionu právě díky zvýšení nabídky vzdělávacích aktivit.

1

Úspěchu kurzů napomohla dobrá připravenost a ideální podmínky, neboť pro realizaci řemeslných kurzů byly ve Spolkovém domě k dispozici kolovrátky, tkalcovské stavy, náčiní na spřádání vlny a vhodné prostory.
Druhým projektem, který se realizoval rovněž v Kulturním domě Blaník s názvem **„Podblanické tvoření pro šikovná stvoření"** obsahoval celý komplex akcí. V rámci projektu se konaly dva výtvarně-vzdělávací workshopy se zaměřením na poznávání historie a přírodních zajímavostí pomocí malby a fotografie (obrázek 1). Zúčastnilo se 15 účastníků ve věku od 18 let. První workshop se uskutečnil pod názvem „Malováním po stopách Anny Roškotové" a druhý se jmenoval „S fotoaparátem za zajímavostmi Podblanicka". S úspěchem proběhlo celkem pět exkurzí na historicky a přírodně zajímavá místa regionu Posázaví. V návaznosti na to byly uspořádány dvě výstavy pro veřejnost jako výstupy výtvarně-vzdělávacích workshopů.
V rámci projektu se konalo sedm kurzů lidové tvořivosti s počtem 15 účastníků ve věku od 18 let. Byly to například kurz košíkářství, malování na hedvábí pro pokročilé, kurz výroby Tiffany vitráží pro začátečníky a kurz výroby loutek. Oblíbené a vyhledávané byly rovněž kurzy výroby smaltovaného šperku, výroby panenek z ovčí vlny (obrázek 2) a velký letní řezbářský kurz pro pokročilé.

2

Vzdělávací cykly *na území MAS Moravský kraj*

V oblasti vzdělávání bylo z Programu rozvoje venkova (PRV) v rámci působnosti Místní akční skupiny Moravský kras o.s. podpořeno opakovaně několik cyklů přednášek na základě jednotlivých projektů cíleně směřovaných k jednotlivým skupinám obyvatel regionu.

V rámci projektu „**Na venkově pro venkov"** realizovala MAS Moravský kras, o.s. cyklus šesti vzdělávacích akcí, zaměřený na rozvoj venkova a podnikání na venkově. Akce byly realizovány s finanční podporou z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci PRV, Opatření III.3.1. Vzdělávání a informace. **Cyklus se zaměřil na možné obory podnikání**, a tak byla první přednáška věnována využití obnovitelných zdrojů a úsporám energií na venkově, druhá přednáška možnému užití přírodních materiálů ve stavebnictví a třetí se zaměřila na výstavbu a rekonstrukci energeticky úsporných domů. Následovala setkání k tematice šetrná turistika v přírodně cenných územích a vesnická ekoturistika, využití a zpracování odpadů na venkově a poslední téma se věnovalo možnostem podnikání na venkově.

Další projekt se zaměřil na „**Vzdělávání podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství na modelových lokalitách".** Šlo o cyklus devíti vzdělávacích akcí pro obyvatele regionu, který byl zaměřen na podnikání na venkově a byl realizován v rámci PRV, opatření I.3.1. Další odborné vzdělávání a informační činnost. Tématy přednášek bylo Ochrana povrchových a podzemních vod, Ekologicky šetrné pěstování ovocných dřevin a Šetrné a trvale udržitelné lesnictví. Samostatné specializované přednášky se zaměřily na chov ovcí, koz nebo včel v systému trvale udržitelného zemědělství nebo na téma protierozní ochranná opatření v krajině či problematiku značení místních produktů, marketing a propagace značky.
Úspěšný byl i projekt „**Kulturní dědictví venkova a venkovský cestovní ruch",** kde si v rámci čtyř vzdělávacích akcí účastníci vyslechli následující přednášky: Interpretace přírodního a kulturního dědictví při tvorbě pěších tras, muzeí a výstavních expozice v rámci informačních center, Komunikační dovednosti průvodce ve venkovském cestovním ruchu, Tvorba tématických kulturních tras a Tvorba produktů cestovního ruchu vázaných na kulturní a přírodní dědictví venkova. Projekt se realizoval v rámci PRV, opatření III.3.1. Vzdělávání a informace.

Kvalitní masný výrobek

- vývoj nahradil přídatné látky přírodními surovinami

V roce 2010 byla podána v rámci opatření I.1.3.2. žádost o podporu projektu, který se zaměřil na vývoj nového typu masného výrobku bez chemických přídatných látek, které byly nahrazeny přírodní surovinou. Od poloviny loňského roku je nová série kvalitních produktů v nabídce realizátora projektu.

Projekt na vývoj nového typu výrobku připravila společnost Z.O.P., a.s. z Mostu a **vedoucí projektu Ing. Jiří Puršl** nám jej stručně představil: *„Předmětem projektu je vývoj receptur, úprava technologických postupů a výběr technologického vybavení nezbytného k výrobě nových masných výrobku a to vše ve spolupráci s odbornými subjekty. Novost spočívá v tom, že dochází k zásadní redukci přídatných látek. Cílem projektu byla efektivní náhrada v současnosti používaných umělých přísad (konzervanty, stabilizátory a antioxidanty) za přírodní suroviny. To jsou především přírodní extrakty a koření. Dochází tak k prodloužení trvanlivosti výrobku jinou cestou než použitím konzervačních látek."*

Přídatné látky jsou součástí potravin již mnoho desítek let a při správném používání nepředstavují pro spotřebitele zdravotní rizika. V posledních letech se však jejich množství v potravinách stále zvyšuje, a to často i v souvislosti s využíváním méně kvalitních surovin.

Ing. Puršl k tomu dodává: *„Již v minulosti jsme hledali možnosti využití přírodních látek při nahrazování přídatných materiálů. Provozní zkoušky však obvykle nevedly k požadovanému efektu. Vznikaly komplikace ve výrobě, byla špatná soudržnost surovin po tepelném opracování a omezení stabilizátorů vedlo k nežádoucímu zvýšení aktivity vody a tím i zkrácení trvanlivosti výrobků. Identifikovali jsme přitom také významné nebezpečí možnosti klíčení a růstu některých bakterií."*

Spolupráce s vysokou školou

Během přípravných testů se ukázalo, že pro realizaci výrobků bez některých konzervačních látek bude **nezbytné investovat i do výrobních technologií** a to tak, aby výrobky byly maximálně chráněny před kontaminací během výroby. Zároveň byl využit další technologický postup a to balení do ochranné atmosféry. Z hlediska technologického procesu bylo klíčovým problémem zacházení s produktem po tepelném opracování až do okamžiku uzavření obalů.

Pro dosažení naplánovaných cílů se zástupci společnosti rozhodli pro spolupráci s odborným pracovištěm. Volba padla na **Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze (VŠCHT)**. Hlavními záměry spolupráce bylo odstranit uvedené problémy, popsat možná rizika vyplývající z eliminace přídatných látek a snížit tato rizika na přijatelnou úroveň. Společná práce na projektu začala rešeršemi využitelných látek, které měly nahradit přídatné látky (zejména dusitany a erythorbáty) a identifikací možných rizik při jejich nasazení. Pokračovala návrhy nových receptur a jejich ověřováním a stabilizováním včetně ověření trvanlivosti výrobků. Společně s odborníky z VŠCHT byl nastaven systém řízení s ohledem na specifické vlastnosti přírodních surovin.

Cíl projektu byl jasný. **Zásadně omezit použití přídatných látek** (dusitanů, erythorbátů a fosfátů) a nahradit je konzervačním efektem složeným z těchto jednotlivých bariér: (1) využití přírodních látek s podobným efektem jako mají přídatné látky, (2) úrovně hygieny, zejména po tepelném opracování a během krájení, která omezí kontaminaci produktů na minimum, (3) balení výrobků do ochranné atmosféry.

Takto předložený projekt ocenila **hodnotící komise na Ministerstvu zemědělství**, která posuzovala žádosti v rámci Programu rozvoje venkova, opatření I.1.3.2. stanoviskem: *„Projekt řeší aktuální problematiku snižování množství přídatných látek v potravinách. Projekt je dobře připravený, podstata spolupráce detailně rozpracována. Výsledný výrobek může přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti žadatele."*

Technické řešení

Pro realizaci projektu bylo nutné postupně identifikovat možné přírodní extrakty, provést **vývoj konkrétních výrobků** bez chemických přídatných látek a investovat do zařízení pro teplené opracování a chlazení výrobku v jednom kroku (dvoudveřová technologie zajišťující fyzické oddělení výrobků tepelně opracovaných od surového díla).

K tomu bylo nutno dále **investovat do technologie** nezbytné k výrobě potravinářské páry a do krájecího zařízení, aby se výrazně omezila kontaminace produktů. Technologické investice završil nákup nového balícího zařízení, které umožnilo balení do ochranné atmosféry. S instalací všech technologií proběhly také nezbytné stavební úpravy.

O nahrazení dusitanů, erthorbátů a fosfátů v masných výrobcích se již pokoušela řada společností. Komerčních realizací je však v současné době jen velmi málo. **Inovativnost tohoto projektu spočívá právě v nahrazení přídatných látek přírodními extrakty a kořením i v průmyslovém měřítku.**

Vedoucí projektu Ing. Puršl na závěr říká: *„Finálním výstupem projektu jsou výrobky, ve kterých jsou přídatné látky nahrazeny přírodními extrakty a kořením. V této souvislosti se domníváme, že se jedná o inovaci výrobků, která je v ČR ojedinělá. Vývojem vznikl zcela nový výrobek, nového složení a vedle náhrady chemikálií a zlepšení hygienických podmínek byla pro konzervaci využita kombinace s balením do ochranné atmosféry. To vše se podařilo zavést do velkovýroby".*

Výrobce novou řadu produktů označuje **Bilbo E-free**, výrobky mají mezinárodní certifikaci CEFF (Certified E-Friendly Food), tzn., že neobsahují konzervanty, umělá barviva a sladidla.

Struktura financování projektu (tis. Kč):

Celkové výdaje projektu	28 320
uznatelné výdaje pro dotaci	20 600
dotace	10 300 (50 %)

Produkty BILBO E-FREE jsou certifikovány CEFF (Certified E-Friendly Food), tzn. že výrobky neobsahují kontroverzní „Éčka", mezi něž patří konzervanty, umělá barviva a sladidla.

Inovativní projekt v mlékárně

Rolnické mlékařské družstvo Mlékárna Olešnice na Blanensku produkuje z velké části tvarohové výrobky. Ještě nedávno šlo o tři varianty tvarohů s různým obsahem tuku, balených do smrštitelné folie v trojúhelníkovém tvaru se zaoblenými rohy.

Takové balení neumožňuje uchování nespotřebovaného tvarohu, okolo etikety někdy způsobuje únik syrovátky a zbytkový kyslík pod obalem podporuje růst kvasinek a plísní. Proto nelze prodlužovat jeho trvanlivost. Konstrukce formovacího zařízení a další části výrobní linky byly zastaralé a jejich pojetí nedovolovalo rozšiřovat sortiment o další tržní druhy.

V zájmu zvýšení konkurenceschopnosti na trhu se družstvo rozhodlo pro inovaci zavedením nového výrobku a balení. Při řešení tohoto problému **požádalo o dotaci z Programu rozvoje venkova,** a to v rámci I. osy, opatření I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům. Konkrétně bylo využito podopatření I.1.3.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v potravinářství.

V červnu 2010 byla žádost zaregistrována a po schválení byl projekt dokončen a proplacen v srpnu 2011.

Cíl – tvaroh s probiotickou kulturou

Projekt byl zaměřen nejen na **vývoj nového výrobku, ale také na jeho výrobní technologii včetně způsobu balení**. Všechny uvedené inovace se musely promyslet, odzkoušet a hlavně zavést do každodenní výroby. Vzhledem k omezeným možnostem družstva v oblasti laboratorního vybavení a vysokým nárokům na předpokládané znalosti odborných pracovníků, byla nutná spolupráce při výzkumu a vývoji plánované inovace s odborným subjektem.

Novým výrobkem se měl stát tvaroh s probiotickou kulturou - tzv. funkční potravina. Jeho přednosti představil **vedoucí projektu Ing. Václav Mirvald**: *„… probiotické druhy mikroorganismů produkují baktericidní látky s možností jejich využití pro prodloužení trvanlivosti výrobku. Mají rovněž vliv na úpravu střevní mikroflóry potlačením nežádoucích mikroorganismů. Vzhledem k tomu, že mléčné výrobky s probiotickými mikrobiálními kulturami mají pozitivní účinky na zdraví konzumenta, jsou stále více spotřebiteli požadovány."*

Na trhu je mnoho druhů probiotických jogurtů, kysaných mléčných a kefírových nápojů, ale probiotický tvaroh se do loňského roku nevyskytoval. *„Cílem našeho projektu bylo získat konkurenční výhodu na českém případně i zahraničním trhu"*, dodává Ing. Mirvald.

Na území České republiky je probiotický tvaroh zcela novým produktem v daném odvětví. Realizací projektu se obohatila nabídka „funkčních potravin" na trhu.

Hodnotitelská komise na Ministerstvu zemědělství pro uvedené podopatření I.1.3.2 při posuzování projektu konstatovala, že *„..řeší výrobu tradičního výrobku inovativním přístupem. Je velmi podrobně zpracovaný s definicí konkrétních výsledků, které budou přínosem pro spotřebitele a přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti žadatele zavedením zcela nového výrobku a balení na trhu."*

Realizace projektu

Jak již bylo naznačeno, realizace projektu především vyžadovala **získat ke spolupráci subjekt s dostatečnými zkušenostmi v oblasti výzkumu a vývoje**. Družstvo, podle daných pravidel a na základě výběrového řízení, nalezlo partnera a uzavřelo smlouvu s pražskou společností Milcom a.s., v jejichž řadách pracuje kolektiv zkušených a erudovaných odborných pracovníků. Tito pracovníci úzce spolupracovali v průběhu projektu s odpovědnými pracovníky z Olešnické mlékárny.

Nový typ tvarohu vyžadoval nalézt optimální složení cestou výběru vhodné probiotické kultury, objevit způsob prodloužení trvanlivosti a zvolit nejlepší chuťové varianty. Hledalo se technické a technologické řešení nového tvarování konečného výrobku. Toto si vyžádalo **pořízení nového plnicího a formovacího zařízení** na nový typ tvarohu včetně možnosti připojení dávkovacího zařízení přísad. Nová technologie umožnila rovnoměrnější rozptýlení ochucujících složek (koření, sušené byliny, kousky ovoce, případně zeleniny) a otevřely se možnosti použití různých chuťových variant.

Po instalaci nového technologického zařízení se ve spolupráci s výzkumnými pracovníky uskutečnily provozní zkoušky nainstalovaného zařízení, výběr vhodného obalového materiálu a příprava konečného designu výrobku. Souběžně s tímto projektem byl pořízen nový balicí stroj, který umožňuje balení pod vakuem a používá nový obalový materiál, jež zachovává původní vlastnosti tvarohu.

Nejsložitější okamžik při realizaci projektu nastal při instalaci nového technologického zařízení, kdy byla nutná vícedenní odstávka výrobní linky tvarohu. *„Bylo velmi důležité naplánovat a dodržet harmonogram prací. Nemohli jsme si dovolit nedodržení obchodních smluv s odběrateli, což je u výrobku s poměrně krátkou dobou trvanlivosti problém. Spolupráce s dodavatelem technologie však proběhla podle plánu a se všemi problémy jsme se dokázali vyrovnat,"* říká Ing. Mirvald.

Výsledek projektu

Nový výrobek s probiotickou kulturou má pozitivní vliv na zdraví konzumenta, je trvanlivější a díky obalu i praktický a přívětivý pro spotřebitele. Výrobce může standardizovat hmotnost jednotlivých kusů tvarohu, čímž dochází mj. k vyšší efektivitě výroby. Výsledky projektu vedou jednoznačně ke zvýšení konkurenceschopnosti společnosti a přispěly k rozšíření sortimentu funkčních potravin na českém trhu.

Struktura financování projektu (tis.Kč)

Celkové výdaje	14 128
Výdaje, ze kterých je stanovena dotace	11 758
Dotace	5 879 (50 %)
- příspěvek společenství EU	75 %
- příspěvek z národních zdrojů	25 %

Spolupráce byla bezvadná

– více ovoce, méně cukrů, žádné konzervanty

Trh ovocných náplní pro velkospotřebitele je v České republice desítky let zásoben produkty s poměrně nízkým obsahem ovocné složky. Pro doplnění se používá vyšší přídavek řepného cukru. Tento model je vhodný pro přípravu levnějších pekařských výrobků. Nesplňuje však potřeby trhu.

Společnost Lady Marmelade, s.r.o. se sídlem v Chelčicích-Záhorčí (nedaleko Vodňan), vyráběla donedávna cca 7000 t ovocných náplní. Větší část výroby donedávna tvořil tradiční levnější sortiment, a to i přes jasné signály, že trh uvítá i produkty vyšší jakosti. V polovině roku 2009 došlo ve firmě k výraznému posunu a byl podán projekt s názvem „Vývoj ovocných náplní s vyšším obsahem ovoce a sníženým obsahem cukrů a konzervačních látek", který byl následně schválen k podpoře z PRV (podopatření I.1.3.2.).

„Rozhodli jsme se pro vývoj nové technologie, která umožní zavést na trh nový typ výrobku pro použití v pekařském, cukrářském a cateringovém oboru. Cílem bylo získat produkty s podílem ovoce okolo 70 %, s nízkým přídavkem cukru a vysokou kusovitostí," řekl nám vedoucí projektu **Ing. František Smrž**, a dodal: *„Takový postup je známý, přiblíží produkt přirozenému vzhledu a chuti ovoce, ale vyšší vodní aktivita limituje jeho údržnost, což se reguluje přídavkem konzervačních látek. Tato cesta však pro nás nebyla žádoucí, proto jsme se pokusili zcela vyloučit konzervační látky z konečného produktu i technologického postupu."*

Výše uvedený text stručně představil podstatu projektu, kterou výstižně formulovala i **hodnotitelská komise na Ministerstvu zemědělství**, když uvedla, že *„…projekt reaguje na volné místo na trhu, pokud jde o kvalitní ovocné náplně s vyšším podílem ovocné složky. Výrobek má potenciál uspět na evropském trhu a jedná se o produkt s vysokým procentem přidané hodnoty, který přispívá ke konkurenceschopnosti podniku i sektoru ovocnářství v ČR."*

Vývoj a konkrétní kroky realizace

Zavedení výroby nových druhů ovocných náplní vyžadovalo zavést technologické změny u vaření náplní, jejich dopravě, v technologii pasterace obalů, kvalitním plnění a zavírání primárních obalů, chlazení i skupinovém balení.

Technologickým změnám, které si vyžádaly i řadu stavebních úprav, však předcházel vývoj, který měl především vyloučit všechny možnosti kontaminace výrobku a přenést ověřený postup do praktické výroby vysoce kvalitního výrobku.

V rámci realizace projektu se uskutečnilo výběrové řízení na **spolupracující subjekt, kterým se stala Vysoká škola chemicko-technologická**, ústav konzervace potravin.

Vývojová etapa projektu začala detailní identifikací míst možné kontaminace produktu a navržením postupů pro její eliminaci ve výrobním procesu. Dále pokračovala spolupracií na vývoji receptury a hledáním vhodných náhrad konzervantů a byla završena návrhem vhodných obalů a nalezením vyhovující technologie chlazení ovocných náplní.

Tato vývojová etapa představovala v praxi **šest inovačních kroků**. (1) Suroviny jsou pod tlakem nasávány do kotlů, opatřených novým systémem skladování a regulací teploty a tlaku. (2) Systémem čerpadel jsou produkty dopravovány na semiaseptické balení a (3) dopravní cesty do chladícího boxu tvoří dopravníky a zakládací zařízení. (4) Chlazení je komorové a (5) skupinové balení, označování a vnitrozávodová doprava je tvořena linkou až k zakládacímu vozíku v expedici. (6) Nedílnou součástí projektu bylo i zabezpečení řídících systémů (HW,SW), systému registrace konečných předmětů, rozvodů energií, ovládacích a čisticích médií.

V zásadě šlo o tři části projektu – vývoj výrobku, investice do výrobní technologie a investice do systému řízení a kontroly. To vše bylo provázeno nezbytnými stavebními úpravami.

Dosažené výsledky

Realizací projektu vznikla zcela nová kvalita ovocných náplní s podílem ovoce až 70 %. Byly zavedeny nové obaly, snižující zátěž životního prostředí. Podařilo se **zcela odstranit z procesu výroby chemické konzervanty a snížit obsah přidaného cukru**, při zajištění dlouhé trvanlivosti produktů. Nepřímým efektem je zvýšení kvalifikace pracovníků společnosti a využití nových znalostí k výchově potravinářských odborníků. Zvýšila se přidaná hodnota komodit zpracovávaných výrobcem a to vedlo i k **dosažení lepších ekonomických výsledků, zvýšení produktivity práce a zisku společnosti.**

A jak hodnotí projekt Ing. Smrž? *„Náš projekt se jednoznačně podařil a výsledky jsou nepřehlédnutelné. Vyrábíme zcela nový sortiment a výrobky exportujeme do 10 zemí. Na základě realizovaného projektu vznikla další inovace a máme nové nápady, které by pomohly rychlejšímu rozvoji potravinářské výroby."*

Inovační projekty, podporované z Programu rozvoje venkova, mají jako podmínku spolupráci s vědeckou institucí. *„V dobře organizovaném projektu, a to náš byl, se vytvoří zvláštní druh symbiózy praxe a teorie, naváží se nové vztahy, které přetrvávají přes dobu realizace projektu. V našem případě jsme každou středu odpoledne společně pracovali na VŠCHT, bez ohledu na akademické tituly a postavení se snažil každý něčím přispět k úspěchu projektu. Jména neuvádím, ale bylo to bezvadné,"* dodává vedoucí projektu Ing. František Smrž.

Zazněly i připomínky, které by pomohly rozvoji spolupráce při inovačních projektech v následujícím období. To je však téma na další článek.

Celkové způsobilé výdaje projektu dosáhly 33.506 000,- Kč, z toho 31,4 mil. Kč představovaly investice do nové technologie.

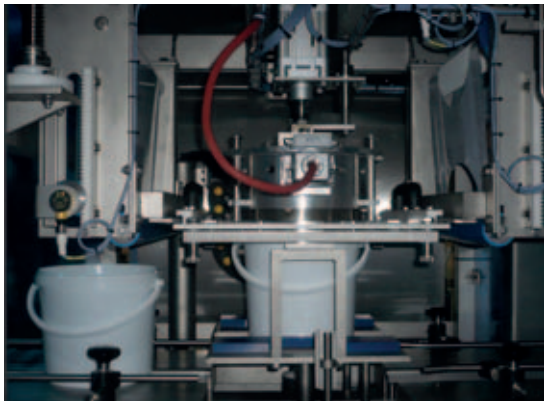

Farmářské trhy

– módní výstřelek nebo vzkříšená tradice?

S uvedeným názvem uspořádalo v prosinci Národní zemědělské muzeum konferenci, pod záštitou ministra zemědělství Ing. Petra Bendla, jako historicky první jednání tohoto druhu u nás. Na konferenci se sjelo na sto účastníků z celé České republiky.

Účastníci konference reprezentovali celé spektrum aktérů farmářských trhů – od samotných farmářů, přes prodejce, organizátory trhů, představitele měst a obcí až po zástupce institucí, které ovlivňují podmínky konání trhů u nás. Nechyběla ani početná skupina vědeckých pracovníků z několika univerzit, kteří přednesli zajímavé poznatky ze svých výzkumů a zprostředkovali přítomným i cenné zahraniční zkušenosti.

Celé konferenční jednání bylo nadmíru živé, v neformální atmosféře se mnohdy střetávaly i zcela protichůdné názory na **různé aspekty farmářských trhů**, které zpravidla odrážely konkrétní zkušenosti vystupujících. Většina z nich se seriozně zamýšlela nad smyslem farmářských trhů, jejich přínosy pro oživení měst a obcí, pro rozvoj venkova, nad jejich vlivem na obohacení trhu čerstvými výpěstky a potravinami. Byly nastoleny i mnohdy méně příjemné otázky směrem k autenticitě trhů, původnosti prodávaných produktů, poměru kvality a ceny, nejednotnému přístupu v uplatňování příslušných předpisů v různých regionech a městech, často přehnané byrokratické zátěži na úkor výrobců i spotřebitelů.

Klíčové problémy

Všichni účastníci se shodli, že podobná setkání jsou velmi užitečná a ocenili, že Národní zemědělské muzeum se ujalo metodické role a poskytlo s podporou Ministerstva zemědělství platformu pro výměnu názorů a zkušeností mezi zainteresovanými stranami. Navrhují **pokračovat každoročně v pořádání tohoto typu konference** s možností tematického zaměření jednotlivých konferencí a to i za účasti zahraničních účastníků. Stejně tak se účastníci shodli na potřebě uspořádání workshopů pro farmáře a přímé prodejce v různých regionech.

Jako **klíčový problém organizace farmářských trhů** účastníci konference považují sjednocení výkladu pravidel a pokynů státní správy a zjednodušení rozhodování a výkonu státní správy. Na konferenci jasně zaznělo, že není nutná žádná speciální legislativa, která by definovala farmářské trhy a upravovala pravidla a strukturu prodeje na farmářských trzích. Problémem je především **nejasný anebo rozdílný přístup kontrolních orgánů.**

Organizátoři farmářských trhů připravují společnou asociaci pořadatelů farmářských trhů s cílem sdílení informací, metodické pomoci a organizace farmářských trhů a jsou připraveni **účastnit se jednání nad přípravou nového Programu rozvoje venkova na období 2014 – 2020.**

Na konferenci bylo opakovaně zdůrazněno, že klíčový faktor pro úspěšnost farmářských trhů je osobnost a schopnost organizátora trhu, který dovede oslovit schopné a aktivní farmáře ve svém okolí a pozvat je na trh a současně je schopen vytvořit příjemné prostředí pro nakupující.

Ocenění vědeckých pracovníků

Nejlepší realizované výsledky výzkumu a vývoje v oblasti zemědělství jsou každoročně posuzovány odbornou hodnotící komisí, kterou jmenuje ministr zemědělství. Hodnotí se vědecké práce v působnosti resortu a ocenění získávají také mladí pracovníci ve výzkumu.

Na základě schválených dokumentů a doporučení hodnotící komise byly oceněny následující vědecké práce:

Cena ministra zemědělství pro mladé vědecké pracovníky

I.cena (50 000,- Kč) – **MVDr. Eva Skřivanová, Ph.D.**

Výzkumná práce informuje o výsledcích zjištěných na základě studia antibakteriální aktivity sedmnácti organických kyselin (vliv na kontaminovaný povrch chlazených kuřat).

II.cena (30 000,- Kč) – **MVDr. Petra Ondráčková, Ph.D.**

Výzkum se zabýval změnami v zastoupení subpopulací monocytů v kostní dřeni, periferní krvi a plicích v průběhu bakteriální infekce u prasete.

III.cena (20 000,-Kč) – **RNDr. Milan Řezáč, Ph.D.**

Vědecká práce popisuje vliv vybraných selektivních a neselektivních insekticidů na schopnost pavouků lovit škodlivý hmyz.

Cena ministra zemědělství

za nejlepší realizovaný výsledek výzkumu a experimentálního vývoje

I.cena (50 000,- Kč) – **Jan Strohalm,**

„Studená rajčatovo-brokolicová omáčka“

V provozních podmínkách byla odzkoušena výroba Živáňské omáčky s brokolicí s cílem zachovat v omáčce podstatnou část vneseného sulforafanu. Díky originálnímu způsobu plnění a sterilace se podařilo zachovat až 70 % původního obsahu této příznivě působící látky.

II.cena (30 000,- Kč) – **Ing. Zdeněk Volek, Ph.D.**

„Využití lupiny bílé ve výkrmu brojlerových králíků“

Nové postupy nahrazují sójový extrahovaný šrot, coby zdroj dusíkatých látek v krmných směsích pro brojlerové králíky semeny lupiny bílé, které nevyžadují tepelnou či jinou úpravu a zaručuje příznivou užitkovost, stravitelnost živin a nižší výskyt trávicích poruch. Výhodou lupiny bílé je i fakt, že není geneticky modifikována.

Ceny byly předány na výstavě Země živitelka 2011 v Českých Budějovicích.

Prezentace výstupů

Programu rozvoje venkova na brněnském výstavišti

Ve dnech 12. – 15. ledna 2012 proběhl na brněnském výstavišti v pavilonu P mezinárodní veletrh turistických možností v regionech REGIONTOUR 2012, který se prezentoval jako komplexní přehlídka turistických cílů v českých a moravských krajích.

Prezentace Programu rozvoje venkova, Celostátní sítě pro venkov a jejich partnerů.

Zvýrazněným tématem v letošním roce byla církevní turistika. Návrat k tradicím a jejich rostoucí význam v cestovním ruchu podtrhla různá folklorní vystoupení a řemeslný jarmark.

V Programu rozvoje venkova jsou v rámci osy III. podporovány aktivity zaměřené na cestovní ruch. Pro návštěvníky veletrhu byl připraven informační materiál o některých zajímavých projektech z PRV, které byly v regionech realizovány, a které mohou zájemci při svých cestách po České republice navštívit. Veletržní stánek, který byl připraven ve spolupráci s dalšími partnery CSV, nabízel zájemcům celou řadu dalších zajímavých materiálů a informací zaměřených na rozvoj venkovského prostoru.

Expozice jednotlivých krajů byly soustředěny v centrální páteřní části pavilonu P. Na pultících těchto stánků byla presentována řada lokalit, které se mohly pochlubit objekty, realizovanými z podpory Programu rozvoje venkova. Některé z projektů byly prezentovány i v rámci doprovodných programů veletrhu, například na tiskové konferenci Jihomoravského, Moravskoslezského, Olomouckého a Zlínského kraje.

Na veletrhu byly vyhlášeny ceny v oblasti cestovního ruchu. V kategorii Nejlepší turistický produkt zvítězily „Poutní stezky východní Moravy".

Podporujme svého sedláka

V pátek 20. ledna 2012 se uskutečnil v Americkém centru v Praze diskusní seminář „Podporujeme svého sedláka aneb komunitou podporované zemědělství: nová alternativa pro české drobné hospodáře, spotřebitele a udržitelný rozvoj".

Série seminářů dále pokračovala v Brně, Českých Budějovicích a v Ostravě a byla určena zájemcům o zahraniční i tuzemské zkušenosti se zemědělstvím, kde sedlák a spotřebitel sdílejí rizika a výnosy hospodaření a společně hledají cestu k udržitelnému zemědělství. Projekt je podpořen z evropských fondů.

Seminářů spojených s diskuzí se zúčastnili zemědělci a organizátoři systémů komunitou podporovaného zemědělství (KPZ) z Velké Británie a Německa. Například Fabian Kern hovořil o prvním roce fungování KPZ družstva ve Freiburgu, Andy Jones se podělil o zkušenosti se zakládáním komunitní farmy v obci Stround a Jan-Henrik Jan Cropp popsal vznik a hospodaření KPZ ve Freundenthalu. Zatímco v Německu první podporované farmy vznikají, ve Velké Británii hnutí komunitou podporovaného zemědělství existuje deset let a působí zde na 80 společenství tohoto typu.

Komunitou podporované zemědělství je způsob produkování a nakupování potravin, založený na solidaritě a odpovědnosti vůči půdě, krajině a lidem. Jeho základem je sdílení rizik a výnosů zemědělského hospodaření mezi spotřebitelem a místním sedlákem. Základní myšlenkou je, aby místní drobní sedláci měli možnost hospodařit šetrně a odpovědně k životnímu prostředí za spravedlivou mzdu a spotřebitelé měli zajištěnu dodávku kvalitních místních potravin bez závislosti na dominantních dodavatelích potravin. Zároveň je podporováno šetrné zemědělské hospodaření v krajině a rozvoj místní ekonomiky.

U nás na podobném principu funguje tzv. bedýnkový systém, který podle francouzského vzoru provozují např. dvě farmy v Dejvicích a v Hostivaři. Blíže o komunitou podporovaném zemědělství na **www.biospotrebitel.cz/kpz**

15. kolo příjmu žádostí z Programu rozvoje venkova

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Ministerstvo zemědělství rozdělí téměř 1,5 miliardy korun

**Příjem žádostí o dotaci v 15. kole Programu rozvoje venkova proběhne ve dvou termínech.
Na opatření „Další odborné vzdělávání a informační činnost" začne příjem žádostí 22. února a skončí 28. února 2012.
Druhý termín bude ve dnech 21. – 27. března 2012, kdy se mohou hlásit zájemci o podporu v rámci zbývajících opatření.**

Žádosti přijímají pracoviště Státního zemědělského intervenčního fondu.

Příjem žádostí se bude týkat opatření:

- **I.1.1.2 Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství** (alokace 213 mil. Kč)
- **I.1.4 Pozemkové úpravy** (alokace 750 mil. Kč)
- **I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost** (alokace 41,8 mil. Kč)
- **III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova** (alokace 402 mil. Kč)
- **IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie**
- **IV.2.1 Realizace projektů spolupráce** (alokace 56,6 mil. Kč)

Uvedený finanční objem, v němž budou po vyhodnocení schváleny projekty, je u jednotlivých opatření stanoven předběžně. Konečná částka bude upravena podle aktuálního kurzového přepočtu a může být navýšena o finanční prostředky ušetřené v předchozích kolech.

Úplné znění Pravidel, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013 pro 15. kolo příjmu, je k dispozici v elektronické podobě na webových adresách:

www.eagri.cz **www.szif.cz**

Změny podmínek v opatřeních pro 15. kolo příjmu žádostí

V podopatření I.1.1.2 **Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství** dochází zejména ke zvýšení míry poskytované dotace ze 40 na 50 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Byla zrušena maximální hranice finančního rozpočtu pro předkládaný projekt a došlo k úpravě finančních limitů pro náklady na spolupráci.

V rámci opatření I.3.1 **Další odborné vzdělávání a informační činnost** dochází ke snížení minimální hranice výdajů, na které může být poskytnuta dotace, u projektů týkajících se vzdělávání v oblasti lesního hospodářství z původních 200 tis. na 100 tis. Kč.

Důležitou změnou Pravidel pro žadatele v rámci opatření III.2.2 **Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova** je vyhlášení pouze záměru b) obnova a zhodnocování kulturního dědictví venkova. Z tohoto důvodu dochází i ke zrušení regionálních kritérií, která by při vyhlášení jediného záměru pozbyla smyslu. Dále byly odstraněny výdaje na nákup staveb a pozemků. Nově budou podpořeny pouze ty objekty, které jsou evidovanou kulturní památkou, nebo žadatel předložil vyjádření Národního památkového ústavu, že jde o památnou stavbu či objekt kulturně-historických hodnot. Dílčí změny byly také provedeny v rámci preferenčních kritérií.

V rámci opatření IV.2.1 **Realizace projektů spolupráce** je v měřitelných indikátorech zdůrazněn vztah výstupu projektu při jeho realizaci k výstupům v době udržitelnosti projektu. U kulturního dědictví venkova a rozvoje drobné venkovské ekonomiky neproduktivními investicemi byla zrušena povinnost zaúčtovat vybavení jako investici. Dále byly provedeny změny v postupu při posuzování kritérií přijatelnosti a bodování projektů.
Do obecných podmínek Pravidel byla **doplněna podmínka týkající se zákazu personální a majetkové provázanosti uchazečů o zakázku**. Dále bylo doplněno, že Žádost o dotaci musí být vygenerována a zaslána z účtu Portálu farmáře žadatele.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

VENKOV - *dvouměsíční informační periodikum Programu rozvoje venkova*
Číslo 3/2012
vychází 15.února 2012

Vydává: ***Ministerstvo zemědělství***
Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1
IČO 000204 78
Evid. číslo MK ČR E 20386